X m. 1935 m. spalių mėn. 10(118) Nr.

JAUNIMO DRAUGAS

VILNIAUS KRAŠTO JAUNUOMENĖS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

Redakcija ir Administracija: Vilnius, Dombrovskio gt. 5—1.

AKADEMIKO ŽODIS.

Bene svarbiausias Vilniaus akademinio jaunimo šių dienis uždavinys — tai vadovauti mūsų krašto sodžiaus jaunimui tautiško atgimimo žygyje. Juo glaudesnis bus akademikų bendradarbiavimas su sodžiaus jaunuomene, tuo spartesnis ir vaisingesnis bus lietuviškos šviesos darbas mūsų krašte, tuo greičiau sulauksim visų mūsų brolių tautinio atsikėlimo.

Mūsų sodžiuje glūdi daug potencialės jėgos. Sodžiaus jaunimas dažnai parodo gražių idealistinių užsimojimų. Dažnai sodietis jaunuolis moka atsisakyti nuo daugelio jaunatvės lengvų malonumų ir imasi lietuviško veikimo, nors su juo surišta daug sunkumų. O ėmęs dirbti nemaža ir nuveikia. Sodžiaus jaunimas dar daugiau parodytų gerų norų ir kilnių siekimų, jei daugiau žinotų, ko norėti ir ko siekti, o jo darbo vaisiai būtų keliariopai gausesni, jei jis geriau mokėtų tą darbą dirbti. Žodžiu, sodžiaus jaunuolio širdyje ir raumenyse dar snaudžia didelė jėgos atsarga.

Tą potencijalę sodžiaus jėgą reikia paversti dinamine jėga ir įkinkyt ją naudingan darban, nes kitaip ji sunyks nesuvartota. Vienur gal reiktų atvėsusiose tautiečių širdyse kilnių troškimų ugnį sukurti, kitur — gal tik išjudint sustingusius raumenis, o kai kur labiau užžėlusiam dirvone gal reiktų ir pirmą vagą išvaryti. Geriausia tai galėtų ir privalėtų atlikti mūsų jaunieji akademikai.

Tiesa, lietuviško sodžiaus tautinis gaivinimas — visos lietuvių šviesuomenės bendra pareiga. Bet vis dėlto drąsiausios lietuvio viltys lengviausia jungiasi su akademinio jaunimo galimais žygiais.

Sodžius daugiausia tikisi paramos švietimosi darbe iš jauno akademiko visų pirma todėl, kad jis artimai su tuo sodžium sutapęs. Juk dauguma mūsų studijuojančio jaunimo kilusi iš sodžiaus, ten pirmaisiais savo džiaugsmais guodės ir pirmaisiais gyvenimo sunkumais sielojos. Ne vienas ir ne kartą ten savo dvasios ir kūno jėgas stiprino ir apie didžius laimėjimus svajojo. Kai kurie sodžiuje turi savo tėvelį ar motutę, seselę ar broliuką ir daugelį daugelį draugų bei prietelių — jie ten visų mylimi ir jiems visi artimi. To naturalaus ryšio nutraukti nevalia.

Be to, sodžiaus jaunimas laukia daug broliškos paramos iš akademinio jaunimo ir todėl, kad pastarasis iš tikrųjų gali jos nemaža suteikti. Sodžiui dažnai trūksta reikalingiausių mokslo žinių, o akademinis jaunimas jų turi gana daug ir lengvai galėtų su savo mažamoksliais tautiečiais jomis pasidalinti. Juk kam daugiau duota, iš to daugiau ir reikalaujama.

Jaunų akademikų pareiga padėti sodžiaus jaunuomenei šviestis darosi dar labiau ryški, kai paimi galvon, jog dauguma jų tapo akademikais tik jų brolių sodiečių pasiaukojimo dėka, kurie paliko prie senos žagrės ir sunkiai uždirbtu skatiku rėmė moksleivį. Tai buvo kilni paskola, kurios juk negalima negrąžinti.

Pirmasis Vilniaus lietuvių organizuoto akademinio gyvenimo dešimtmetis parodė, kad dauguma mūsų studijuojančio jaunimo tą savo visuomenišką uždavinį tikrai suprato. Juk mūsų jaunimo spauda ir jaunimo organizacijos žymia dalimi jaunųjų akademikų pastangomis ir darbu sukurtos. Lietuvių organizacijų darbuotėje sodžiuje taip pat daugelis akademinio jaunimo dalyvavo.

Tačiau negalima pasakyti, kad visos jaunųjų akademikų jėgos ir visos bendradarbiavimo su sodžium galimybės buvo išnaudotos. Norisi tvirtai tikėti, kad antrą Vilniaus lietuvio akademiko dešimtmetį kiekvienas pradėsim su ištiesta broliška ranka mūsų kaimo jaunimui.

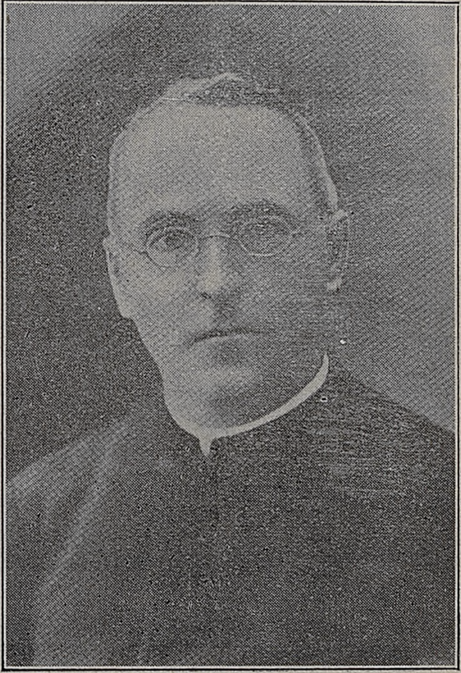
Akademikas.

Kun. prel. Aleksandras Dambrauskas-Jakštas*).

(Jo 75 metų amžiaus sukaktuvių proga).

Trumpas žmogaus gyvenimas apmestas neilgomis laiko valandomis, ataudžiamas įvairiais darbais. Kuo gražesnių spalvų įaudžia audėja į savo kilimą, tuo jis vertingesnis. Taip lygiai ir žmogaus gyvenimas. Kieno gyvenimo kelias būna grįstas kilnumu, pasiaukojimu savo tautos gerovei, Visagalio šlovei ir žmonijos labui, toksai asmuo visų žmonių gerbiamas, branginamas, o jo vardas plačiai minimas.

Prie tokių žmonių, kurie savo kilnia siela, tvirta nepalenkiama valia, aukšta dora, giliu mokslu, didžia Dievo ir Tėvynės meile iškėlė Lietuvos vardą ir savo nenuilstamu darbštumu išaudė savo tautai gražiausią, darniausių spalvų kilimą, — priklauso ir kun. prelatas Aleksandras Dambrauskas—Adomas Jakštas, kuriam šių metų rugpiūčio mėn. 27 dieną suėjo lygiai 75 metai amžiaus ir 45 metai spaudos, kultūros ir mokslo darbuotės. Kun. A. Dambrauskas - Jakštas yra didelio garso žmogus, todėl sukaktuvių proga pravartu būtų ir mums, Vilniaus krašto lietuviškam jaunimui, arčiau pažinti Jubiliato asmenį ir jo atliktus darbus.



Lietuviškosios kultūros ir lietuvių tautinio atgimimo vienas didžiųjų kūrėjų prel. Aleks. Dambrauskas-Jakštas, kuris šiemet minėjo 75 metų amžiaus jubiliejų.

Aleksandras Dambrauskas yra kilęs iš grynai lietuviškos šeimos. Gimė jis 1860 metais rugpiūčio 27 dieną Kuronių kaime, Pagirio parapijoje, Ukmergės apskrity. Jo tėvai turėjo 20 ha žemės sklypą ir buvo karališki ūkininkai, vadinas, nėjo ponams baudžiavos. Vietos ir apylinkių kaimynai Dambrauskus vadino Jakštais, nes pirmykštė jų sodyba buvusi Jakštupio pakrantėje. Taip juos ir iki šiai dienai žmonės tebevadina. Todėl ir kun. Dambrauskas pasivadino Jakštu.

Savo kūdikystės dienas Aleksandras praleido lietuviškoje aplinkoje, nes jo tėvai ir kaimynai kalbėjo tiktai lietuviškai. Kitaip ir nemokėjo. Tik jau daug vėliau ton apylinkėn ėmė skverbtis lenkiškumo banga, bet ir tuomet nedaugelis ištautėjo.

Rami Aleksandro ankstyvoji kūdikystė. Bet štai, dešimtus metus eidamas, jis netenka motutės. Po motutės mirties mažą našlaitį pasiėmė auginti dėdė advokatas Petras Vaičiūnas. Pas dėdę pradėjo jis pirmuosius mokslo žingsnius.

Tada buvo lietuvių tautai labai sunkūs laikai. Mat, tuomet buvo uždrausta lietuviams spauda ir niekur nebuvo galima gauti lietuviško

*) Referatas skaitytinas jaunimo susirinkimuose.

elementoriaus, lietuviškos maldų knygelės. Už lietuviškų knygų skaitymą žandarai sodindavo žmones į kalėjimus, tremdavo į šaltąjį Sibirą. Todėl ir mažam Dambrauskui pirmąjį Dievo žodį teko skaityti iš lenkiškos maldų knygelės.

Žiemą būdavo pas dėdę, o vasarą grįždavo pas tėvelį, kur ganydavo bandą. Iš tų laikų liko jam daug vaikiškų atsiminimų. Štai kaip pasakoja Vaižgantas: „...Atmena gaivinantį rytmečio šaltį, pievas rasotas stambiais lašais, žymius žmonių pėdus drėgnoje žolėje; mato palengva iš miško kylančią saulę ir save linksmai žingsniuojantį per krūmus paskui gyvulius, girdi avių bliovimą, barškalų skambėjimą, skerdžiaus trimitavimą..." *(Vaižganto Raštai IV tomas).*

Po kurio laiko Aleksandrą pasiima pas save jo dėdė kun. Stasys Dambrauskas, Kriukių klebonas. Kriukiuose būdamas Aleksandras lankė vienerius metus pradžios mokyklą. Paskui, pasiruošęs per vasarą, 1872 metais įstojo į pirmą Šiaulių valstybinės gimnazijos klasę.

Gimnazijoje Aleksandrui mokslas sekėsi gerai. Ypač jo gabumai pasirodė matematikoje. Be to, labai mėgo skaityti knygas. Daugiausia jų perskaitydavo per atostogas beviešėdamas pas dėdę. Todėl pabaigęs gimnaziją Aleksandras Dambrauskas savo draugus buvo pralenkęs ir peršokęs visa galva.

1880 metais, pabaigęs Šiaulių gimnaziją, Dambrauskas įstojo Petrapilio universitetan, gamtos-matematikos fakultetan. Studijuodamas Petrapilio universitete jis turėjo progos klausyti garsių mokslo vyrų paskaitų, kaip pav.: Mendelejevo, Passey, Solovjovo ir kitų.

Nors Dambraskas matematika labai domėjosi ir ją mėgo, tačiau diena dienon jo sieloje vis labiau brendo pašaukimas Dievo tarnybon. Jo sielos persilaužimo ir palinkimo į teologiją priežastim tarp kitko buvo profesoriaus Vladimiro Solovjovo skaitomos filosofijos paskaitos, apie kurį Dambrauskas šitaip atsiliepia:

„Būdamas 1880—1881 m. Peterburgo Universiteto Fizikos-Matematikos fakulteto studentas, aš turėjau laimės klausyti visų fakultetų studentams skaitytų Vl. S. Solovjovo filosofijos lekcijų. Vėliau studijuodamas jo genijališkus raštus, aš stiprinau jais savo katalikiškus įsitikinimus. Jo veikalai yra man nušvietę pagrindinius religijos ir krikščioniškojo gyvenimo klausimus. Taigi galiu tarti, kad joks katalikų apologetas, joks kitas krikščioniškas filosofas nėra mano dvasiai suteikęs tiek šviesos, kiek Vl. Solovjovas. *(„Užgesę Žiburiai" 365 pusl).*

Pabuvęs vienerius metus universitete, galutinai nutarė eiti į kunigus. Todėl pasiėmęs dokumentus parvažiavo pas dėdę kunigą, o 1881 metų rudenį įstojo Žemaičių kunigų seminarijon Kaune.

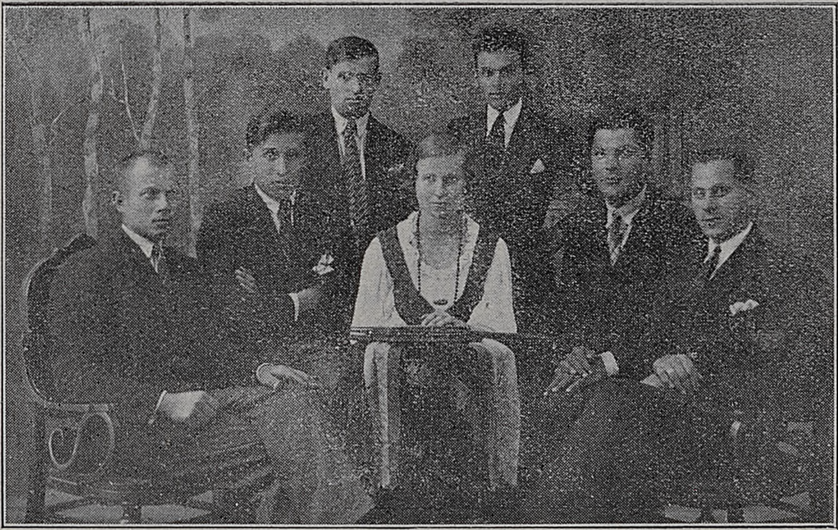
Dvasinėje seminarijoje Dambrauskas šalia tiesioginių studijų, daug skaitė ir ėmėsi tautinio darbo. Susidaręs klierikų būrelis pradėjo leisti ranka rašytą laikraštėlį „Lietuvą", kurio redaktorium buvo Dambrauskas. Taigi seminarijoje prasidėjo jo gausingų darbų užuomazga.

Seminarijos vyriausybė, matydama, kad Dambrauskas yra nepaprastų gabumų jaunuolis, 1884 metais savo lėšomis išsiuntė jį Petrapilio dvasinėn akademijon, kurią jis po ketverių metų pabaigė, gaudamas teologijos magisterio titulą.

Įšisventęs kunigu Aleksandras Dambrauskas į gyvenimą išėjo apsiginklavęs giliu mokslu. Tų pačių 1888 metų rudenį, jis buvo paskirtas Panevėžio realinės gimnazijos kapelionu.

Būdamas susipratęs lietuvis, jis negalėjo ramiai žiūrėti į skriaudžiamus lietuvius moksleivius. Mat, mokiniai katalikai caro šventės dienomis buvo varomi melstis cerkvėn. Kun. Al. Dambrauskas prieš tokį elgesį užprotestavo ir 1889 metais vienos caro šventės metu nusivedė mokinius bažnyčion ir čia atlaikė už carą mišias. Gimnazijos valdžia palaikė jį tvarkos ardytoju. Netrukus kapelionas buvo nuvežtas į Kretingos vienuolyną „atgailauti". Tų pačių 1889 metų birželio mėn. kun. Dambrauskas, valdžios įsakymu, ištremtas penkeriems metams į Ustiužną, Naugardo gubernion.

Niūrus ir kurtus buvo tas kraštas. Artimiausia geležinkelio stotis' kaip sako pats Dambrauskas, buvo už 120 varstų, o antra — už 180' Vasaros metu už 60 varstų plaukdavo garlaivis...



Švenčionėlių Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos skyriaus valdyba. Iš kairės dešinėn sėdi skyriaus pirmininkas J. Rukšėnas (x). Toliau — sekretorius K. Gajauskas. Stovi abu valdybos nariai be ypatingų porcigų J. Verseckas ir K.Verikas. Už jų iždininkas J. Jarmalis ir paskutinis — vice-pirmininkas K. Jarmalis. Vidury sėdi Švenčionėlių skaityklos vedėja p. V. Pilypavičiūtė. Visi jie yra dideli „Jaunimo Draugo" mylėtojai ir jo platintojai.

Tame nuo pasaulio atskirtame kampely kun. Dambrauskas netikėtai susipažino su dr. Vincu Pietariu, kurį irgi čia likimas atbloškė. Mat, jis šitame miestely buvo daktaru. Jubiliatas su savo tautiečiu dr. V. Pietariu nuoširdžiai susidraugavo. Jo paragintas Pietaris ėmė rašyti. Bet kadangi tuo metu Rusijoje lietuviai neturėjo spaudos, o už bet kokį lietuviškų raštų platinimą grėsė didelė bausmė, tai dr. Pietaris bijojo duoti savo raštus Prūsų lietuvių spaudon. Nebuvo kas daro. Kun. Dambrauskas ėmė perrašinėti jo rankraščius, kad kartais, išėjus dalykui aikštėn, autoriui nereikėtų nukentėti, ir siųsdavo juos „Apžvalgai", „Tėvynės Sargui", „Varpui" ir kitiems laikraščiams, kurie tuo metu ėjo Prūsų Lietuvoje. Tokiu būdu kun. Dambrauskas perrašė šiuos Pietario veikaliukus: „Spargučio žiedą", „Raugalų Raulą", „Kaimo teismą", „Vincą Zanavyką", „Anuo metu", „Irškų", „Du žydu draugu" ir kitus.

— O dr. Pietaris, perskaitęs juos laikraščiuose—sako prel. Dambrauskas — labai džiaugdavosi, kad jo darbas nenuėjo niekais.

Nuo to laiko dr. Pietaris nebenustojo rašęs. Dirbo lietuvių tautai iki pat mirties. Svarbiausias jo veikalas — „Algimantas", istorinė apysaka, kuri buvo atspausdinta tik jam mirus.

Turbūt, jei ne kun. Dambrauskas, nebūtume turėję Vinco Pietario, kuris šiandie mūsų literatūroje užima svarbią vietą, o anais laikais buvo nepavaduojamas darbininkas.

Praslinkus ištrėmimo laikui, 1894 metais kun. Dambrauskas sugrįžo Kaunan. Bet kaip „baustas" ilgai negalėjo gauti jokios vietos. Visi jo kratėsi. Tik palaukus kurį laiką skiriamas patarnauti Kauno kalėjimui, po to gavo laikinai valdyti mažytę šv. Gertrudos bažnytėlę. Tik pagaliau 1898 metais kun. Dambrauskas buvo pakviestas Kauno dvasinėn seminarijon profesorium, o 1900 metais Žemaičių vyskupas Mečislovas Paliulionis paskyrė jį savo sekretorium.

Tuo metu kun. Dambrauskas parašė: „Doctrina ecclesiae rusicae de libris deuteracanonicis". (Rusų bažnyčios mokslas apie deuterakanonines knygas).

Šitas veikalas garsiai nuaidėjo po plačią Rusiją. Valdžia kun. Dambrauskui pasidarė palankesnė ir 1902 metais paskyrė jį Petrapilio dvasinės akademijos profesoriumi, kur dėstė Šv. Raštą. Be to, tuo pačiu metu jis buvo pakviestas mokyti tikybos Ksenijos ir Elžbietos institutuose.

Tačiau profesoriaus titulas kun. Dambrausko nežavėjo. Jis vis labiau ima galvoti apie atgimstančios tėvynės reikalus. Mat, atgavus lietuviams spaudą ir po 1905 metų kiek atsipeikėjus, ėmė busti iš gilaus miego Lietuvos kraštas. Pradėtajam darbui reikėjo daug darbininkų, o jų kaip tik trūko. Todėl 1906 metais prof. Dambrauskas, palikęs Petrapilį, atvažiuoja Kaunan ir čia stoja į pirmąsias lietuviško fronto kovotojų eiles.

Kaune laiko negaišta. Griebiasi visokio darbo. Tarp kitko tais pačiais metais įsteigia Šv. Kazimiero Draugiją geroms, populiarioms knygoms leisti, o šv. Tėvas duoda jai palaiminimą. Kitais 1907 metais jis pradėjo leisti inteligentams skiriamą mėnesinį žurnalą „Draugiją", kurį redagavo iki 1932 metų. Be to, vėliau redagavo „Nedeldienio Skaitymus", „Ateitį" ir esperanto kalba leidžiamą „Litova Stelo".

Kun. prof. Dambrauskas dirbo išsijuosęs. Bet dažniausiai vienas. Pasak Tumo - Vaižganto, keliokika krypčių, keliolika pozicijų ir viską dirba pats, niekur kitais nepasivaduodamas, nors troško susilaukti padėjėjų. Viską drąsiai nušviesdavo stipria savo individualybe, „jakštiškai" sakoma.

Jubiliatas sekė kiekvieną lietuvių literatūros ir kultūros žingsnį ir vertino juos kritiškai. Nuo jo plunksnos drebėdavo rašytojai... „Geriau nepakliūti Jakštui į nagus; už pasipriešinimus duodavo ir pasivydamas pridėdavo. ...Niekados nepaliko ir geru už gera neatsimokėjęs, kaip už bloga neatsikirtęs. Savo teises gynė viešai, o palengvinimų iš niekur nelaukė" — rašo Tumas.

Kun. Dambrauskas - Jakštas, pradėjo rašyti jau 1884 metais. Pirmasis raštas — „Daina praščiokėlio, nemokančio rašyti" buvo atspausdintas „Aušroje". Bet vaisingiausias jo publicistinis darbas buvo tuo metu, kada ėjo „Apžvalga" ir „Tėvynės Sargas". Jis nenustoja rašinėjęs į įvairius laikraščius bei žurnalus ir dabar, susilaukęs žilos senatvės.

Jakšto kūrybos čia nenagrinėsime. Netgi sunku būtų suskaityti, ką

jis yra parašęs. Tik dalis jo raštų išleista atskiromis knygomis. Kiti išsimėtę įvairių laikraščių puslapiuose. Publicistikos pirmoji dalis: „Ką pasakė Jakštas“ jau išleista. Bet, palyginti, tai tik lašelis Dambrausko raštų gausybėse. Nesurankioti raštai meno, matematikos bei kitais klausimais, kurių iš viso susidarytų daugiau dvidešimties tomų. Kritikos straipsniai surinkti ir išleisti dviem tomais — „Mūsų naujoji literatūra“ 1203 pusl. Be to dar išleido „Užgesę Žiburiai“ 500 pusl. — biografijų ir nekrologų rinkinys. „Mokslas ir tikėjimas“ 500 pusl. ir daug kitų.



Kukiškio, Pašalčių ir Krūminių sodžių jaunimas, kuris š. m. rugsėjo mėn. surengė pirmas Valkinyko padangėj tinklasviedžio rungtynes.

Dambrauskas - Jakštas yra didelis lietuvis patrijotas ir katalikų tikėjimo gynėjas. Geriausiai apie jį pasako Vaižgantas: „Aš nematau kito žmogaus, kuris taip organiškai būtų sutapęs su lietuvių tauta, tiek aršiai gynęs Katalikų Bažnyčią, kaip Dambrauskas“. Savo tautai ir Bažnyčiai dirbo iš pat jaunystės. Todėl Žemaičių vyskupas Pranciškus Karevičius už nepaprastus nuopelnus katalikų tikėjimui 1914 metais paskyrė kapitulos prelatu.

Nemažiau pasižymėjo ir matematiškais darbais. Parašė geometrijos, trigonometrijos vadovėlius ir yra plačiai žinomas visoje Lietuvoje, kaip didelis matematikas. Už tai Lietuvos universitetas 1928 metais suteikė prel. A. Dambrauskui Gamtos-Matematikos garbės daktaro titulą.

Dideli prel. Al. Dambrausko darbai, bet jo asmuo labai kuklus. Jis niekuomet neieškojo asmeninių gerumų. Nemėgsta gyvenimo triukšmo. Beveik niekur viešumoje nesirodo, it vienuolis. Jis dirba ir dirba. Nepailso ir senyvo amželio susilaukęs. Tik tuomet jį mato žmonės, kai kiekvieną ankstų rytą eina bažnyčion mišių laikyti.

Tų nepaprastų sukaktuvių proga, Vilniaus krašto lietuviškas jaunimas nuoširdžiai linki Garbingam Jubiliatui dar ilgai pasidarbuoti mūsų tautos gerovei.

V. Gr.

JONAS ČEKAUSKAS

Man gera.

Man gera džiaugtis spindinčia saule,
Gera bučiuoti nekaltos gėlės,
Smagu klajoti šiame pasauly,
Kur šalia vargo tiek vilčių kėlės.

Nesunku nešti likimo našta.
Malonu ryžtis, nepasiduoti.
Gera man dirbti dėl brangaus krašto,
Smagu gyventi, linksma dainuoti.

Gera gyventi—visko pakanka,
Reik tik mokėti pamiršti vargą,
Broliui suklupus, ištiesti ranką,
Karštai pamilti pasaulį margą...

TĖVYNĖS GARBEI.

Mūsų tautos didvyriai, Atlanto nugalėtojai Darius ir Girėnas, prieš skrisdami į savo tėvynę, parašė testamentą, kuriame tarp kitko skaitome: „Lituanikos“ laimėjimas tegu stiprina Lietuvos sūnų dvasią ir įkvepia juos naujiems žygiams! „Lituanikos“ pralaimėjimas ir nugrimzdimas į Atlanto vandenyno gelmes tegu auklėja jaunųjų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą, kad sparnuotas lietuvis būtinai įveiktų klastingąjį Atlantą Tėvynės Lietuvos garbei!“

Darius ir Girėnas Atlantą nugalėjo ir garbingai žuvo prie Tėvynės vartų. Jų testamentą pereitą mėnesį įvykdė drąsus lietuvis lakūnas Feliksas Vaitkus, pasiryžęs kovoti su Atlantu ir jo audromis dėl visos Lietuvos ir visų lietuvių garbės, dėl ryškesnės lietuvių tautos teisės būti garbingų Atlanto nugalėtojų šeimos nariu.

Nors milžinas Atlantas šėlo ir žiaurios jo audros draskė „Lituanikos II“ sparnus, nors tamsūs rūkai su šalčiu trūkdė kelionę, tačiau lakūnas Vaitkus lietuviška valia nugalėjo visus sunkumus ir parodė pasauliui, kad lietuvių tauta prilygo didžiosioms tautoms ir jos sūnaus pavardė yra įrašyta į aviacijos istorijos lapus šale Lindbergo, Posto, Mollisono ir kitų.

Šie metai viso pasaulio lakūnams buvo labai nelaimingi. Daug jų bandė įvykdyti tolimus skridimus, tačiau beveik visi bandymai baigėsi nepasisekimais ar katastrofomis. Tik vienas Feliksas Vaitkus šiemet perskrido Atlanto vandenyną. Ir dėl to jis yra laimingiausias ir didžiausios kultūringo pasaulio pagarbos susilaukęs lakūnas. Visa lietuvių tauta, visi jos sūnūs ir dukros su dideliu džiaugsmu sveikino tą didįjį lakūną, laimingai pasiekusį gimtinį kraštą.

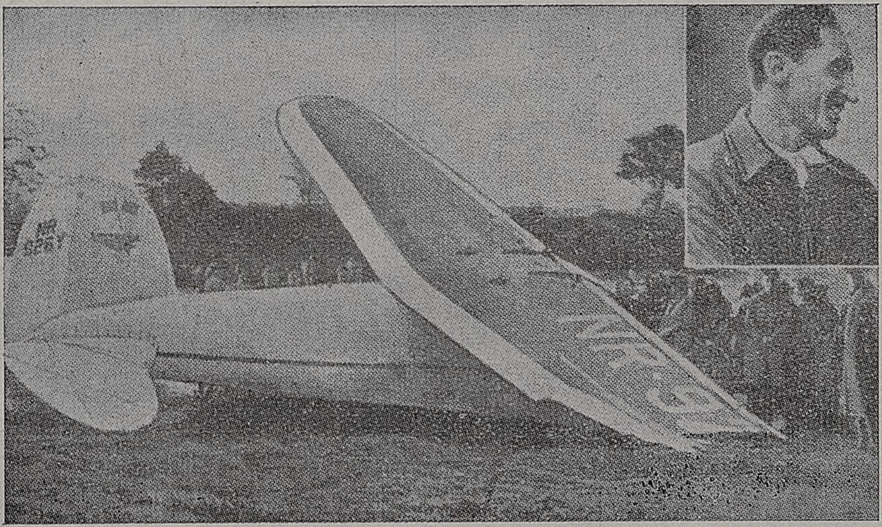
Š. m. rugsėjo mėn. 21 dieną Lietuvon atskriejo iš Amerikos nepaprasta žinia—lakūnas Feliksas Vaitkus pakilo žygiui į Kauną. Žinia žaibo greitumu pasklydo po visą kraštą. Sujudo, sukruto visi kas tik gyvas. Žmonės apgulė radio imtuvus, gaudė laikraščius, ieškodami naujienų, kokių nors žinių apie Vaitkaus skridimą. Minutės slinko išlėto. Žmonių lūpose nuskambėjo įvairūs gandai. Tik kiek vėliau gauta žinių, kad „Lituanika II“ nusileido ir kiek aplūžo Airijoje. Tai buvo baisus smūgis

visam kraštui. Nuliūdo tūkstantinės minios, nusviro žmonių galvos, sunkias dūmas dūmodamos. Visų širdis suspaudė skausmas.

Netrukus gauta žinių, kad Vaitkus laimingai perskrido vandenyną, tik dėl kūro turėjo nusileisti laisvojoj Airijoj. Atsipeikėjo žmonių minios, atsigavo visa lietuvių tauta, kad jos drąsuolis sūnus po garbingojo žygio išliko sveikas. Visų širdys suplakė džiaugsmo banga, kad mirtis šį kartą nepareikalavo jos didvyrio sūnaus gyvybės.

Nekantriai laukta dienos, kada Vaitkus atvyks pas savuosius. Ilgai laukti nereikėjo. Lakūnas, vos truputį pasilsėjęs ir atlikęs reikalingiausius kelionės formalumus, lyg sakalas dūmė į laisvąją tėvų šalį.

Iš viso krašto būrių būriai žmonių visokiomis susisiekimo priemonėmis traukė Kauno link, kad galėtų sutikti ir pasveikinti vyrą, kuris



Nugalėjusi žiaurųjį Atlantą „*Lituanikos I*" sparnuotoji sesuo „*Lituanika II*", priversta nusileisti laisvoje Airijoje. Dešinėj „*Lituanikos II*" vairuotojas leitenantas *Feliksas Vaitkus.*

savo drąsa nugalėjo siaubingąjį Atlanto vandenyną, kuris po savo kojomis pamynė visus jo baisumus ir laimėjo sunkią kovą su mirtimi dėl savo senosios Tėvynės ir keturių milijonų tautos garbės.

Bematant susirinko apie 50 tūkstančių žmonių minia, lyg koks skruzdėlynas kuždėte kuždėjo. Gražių gėlių pluoštai puošė minią, o vėliavų miškai tyliai ošė lakūno garbei.

Visi dairėsi į pietus ir vakarus, sekdami net kregždžių, nardančių dangaus mėlynėje, kiekvieną judesį.

— Vaitkus, Vaitkus! —suklykė minios. Iš tikro, nuo Klaipėdos krašto, tartum juodasis aras, pamažu slinko orlaivis, jį sekė šesi jo palydovai. Orlaiviai, padarę ratą aplink Kauną, pamažu nusileido į aikštę, kur jų burzgimą viršijo žmonių džiaugsmingi šūkiai, garsūs valiavimai ir melodingi orkestrų tonai.

— Senai ir beviltiškai laukėt skridimo — kalbėjo, išlipęs iš orlaivio Vaitkus,—dauguma nustojo vilties, tad dovanokit. Rinkau geriausį

orą, nebijojau mirties, bet nenorėjau, kad mano skridimo proga visa tauta vėl apsigaubtų juodu šydu, ir mano atvykimą sutiktų bažnyčių bokštų varpai ir gedulinis maršas.

Žmonių džiaugsmui nebuvo galo. Visi sveikino atvykusį lakūną, kaip kas sugebėdamas, kaip pajėgdamas rodė didelį džiaugsmą ir tinkamą lakūnui pagarbą.

Šį Vaitkaus žygį sekė visas pasaulis su didžiausiu susidomėjimu ir visi jį labai aukštai įvertino. Juk tai pirmas atsitikimas pasaulyje, kad vienas šiuo metu, rugsėjo mėnesį, būtų perskridęs Atlanto vandenyną. Jo skridimas transatlantinių skridimų eilėje užima labai garbingą vietą. Vaitkaus žygis turi didelės reikšmės Lietuvai.

Jaunimas daug turėtų pasimokyti iš šio Vaitkaus žygio. Ir mes, kaip Vaitkus turime, vykdyti tautos didvyrių testamentą ir budėti tautiškoje sargyboje. Taip, kaip Darius ir Girėnas, taip kaip Vaitkus ir mes turime nugalėti visus sunkumus, visas kliūtis mūsų žygyje į šviesią ateitį.

A. Rimšaitis.

JONAS ČEKAUSKAS

Ruduo.

Atėjo ruduo, geltonasis svetys,
Nutylo pilki giesminykai.
Piktasis šiaurys lapus tuoj barstys,
Gamtužė pagelto, sunyko...

Nuvyto jurginai, rusvieji gvazdikai.
Žiedus jų pakando bedantė šalna.
Pievose vysta margieji vainikai
Ir kuždas: „Gana mums žydėti, gana“.

Skambi šiaurės vėjo simfonija
Nebežavi mūsų širdžių.
Ir tamsiosios naktys nemonija,
Kai lietų už lango girdžiu...

Graži vasarėle, per greit nuskubėjai,
Dar nebaigė gėlės žydėti.
Nejau nugalėjo tave šiaurės vėjai?
Nejau? — Nesinori tikėti...

Livonijos ordino galybės žlugimas.

1435 metų rugsėjo 1 d. Pabaisko laukuose Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Kęstutaitis sutriuškino Livonijos vokiečių ordino galybę. Įvyko kautynės, „kokių niesiekia žmonių kronikos" — kaip išsireiškia daugumas kronikininkų. Kovoje krito 40.000 vyrų. Vadinasi, šių metų pirmą rugsėjo suėjo lygiai 500 metų nuo tų atmintinų kautynių.

Mirus Vytautui Didžiajam 1430 metais, dėl Lietuvos valdžios susivaidijo Švitrigaila Algirdaitis ir Žygimantas Kęstutaitis, Vytauto brolis Ginčas buvo labai aršus, tarpusavio kovos—žiaurios. Žygimantas ėmė rinkti į talką savo šalininkus. Jam pavyko surinkti gausius kariuomenės būrius. Tuo tarpu Švitrigaila taip pat nesnaudė ir ieškojo sau talkininkų rusuose, totoriuose ir pagaliau kreipėsi į Livonijos vokiečių ordino magistrą Kerkskorfą, prašydamas jo pagalbos. Ordinas mielai priėmė Švitrigailos pasiūlymą ir pažadėjo ginklo pagalbą Lietuvos kunigaikščiui kovoje su jo pusbroliu Žygimantu.

Livonijos vokiečių ordinas įsikūrė Dauguvos krantuose XII šimtmetyje. Juos pakvietė vokiečių pirkliai. Šis ordinas greitai nukrypo nuo savo tiesioginio tikslo ir pats pradėjo užpuldinėti tuos pačius pirklius ir daryti visokių neramumų vietos gyventojų tarpe. Dėl jų elgesio visoje Europoje buvo daug triukšmo ir bylų. Nuolatinių plėšimų ir deginimų nuvarginti latviai bei lietuviai, 1236 metais ties Šiauliais ordiną smarkiai sumušė ir privertė jį susijungti su kryžiuočių ordinu. Bet Livonijos ordinas pasiliko savarankiškas ir elgėsi pagal savo nuožiūrą, neatsiklausdamas Marienburgo — tuometinės kryžiuočių sostinės. Daugelis kronikų liudija, kad Rygos pirkliai krikščionys ir Rygos katalikų vyskupas šaukėsi į pagalbą prieš Livonijos ordiną net nekrikščionį Lietuvos Didįjį kunigaikštį Vytenį, kas parodo, kad kardininkai ne vien tik krikščionybės platinimu tesirūpino. Dėl jų nuolatinių puldinėjimų, plėšikavimų ir kitų nekrikščioniškų žygių Romos popiežius šį ordiną ekskomunikavo—iškeikė. Visos šios krikščionių bažnyčios galvos draudžiamosios priemonės nieko napadėjo ir riteriai — vienuoliai toliau varė savo pragaištingą veiklą dabartinės Latvijos ir Lietuvos srityse. Jie troško lengvo pasipelnijimo, galingos valdžios ir visur kišosi į ne savo reikalus.

Šiam Livonijos vokiečių ordino žalingam sauvaliavimui padarė galą 1435 metais rugsėjo 1 d. įvykęs Pabaisko mūšis, kuris galutinai sutriuškino ordino galybę, kaip kad Žalgirio mūšis — kryžiuočių ordino galybę.

Garsios kautynės įvyko netoli Ukmergės ir Šventosios upės, kur dabar yra Pabaisko miestelis. Žygimanto kariuomenės pulkus sudarė lietuviai. Kariuomenę į mūšį vedė jo sūnus Mykolas. Švitrigailos jėgas sudarė, rusai, totoriai ir Livonijos vokiečių ordino pulkai. Šios kariuomenės susitiko netoli Ukmergės, ties Žirnojų ežeru. Švitrigaila su Livonijos ordino magistru Kerkskorfu sustojo tarp Šventosios upės ir Žirnojų upelio. Abi priešingas puses skyrė ežeras ir slėnis. Nė viena pusė nesiryžo pirmoji pradėti mūšio ir laukė vieną dieną ir vieną naktį. Buvo tikėtasi didelės kovos. Iš anksto buvo numatytas smarkus susirėmimas, nes nei vienoje nei kitoje pusėje nebuvo ypatingų gynimąsi ar puolimą palengvinančių sąlygų.

Čia vietoje turėjo būti išmégintos jėgos, ir vieni ar kiti turėjo pralaimėti, netekti pajėgų, kariuomenės ir valdžios. Kovos laukas turėjo susidaryti ežero kuriame nors šone, nes stovinčias pajėgas skyrė tasai ežeras ir kovai reikėjo jis apeiti. Ežerą siautė didelės pelkės ir miškai, tad perėjimas negalėjo būti lengvas, ypatingai tokiems gausiems pulkams. Pirmasis padėtyje susiorientavo Švitrigaila. Jis jau bandė pradėti žygį aplink ežerą, bet Livonijos ordino magistras Kerkskorfas šiam planui nepritarė. Prasidėjo antroji stovyklavimo naktis. Švitrigaila sumanė pasiieškoti savo stovyklai patogesnės vietos ir mėgino su kariuomene trauktis arčiau Ukmergės miesto. Pirmajai rugsėjo auštant, Švitrigailos gurguolės vežimai pasijudino per Krūvinės upelį ir paskui ją pasekė visi pulkai. Šis Švitrigailos kariuomenės manievras davė ženklą susirėmimui.



Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos užuomazga prieš 10 metų.

Žygimanto kariuomenės žvalgai tuojau pastebėjo priešingos pusės sujudimą, greitai pasinaudojo proga ir pradėjo pulti priešą iš užpakalio. Žygimanto kariuomenė, pasinaudodama Švitrigailos kariuomenės traukimusi, pradėjo ją sekti ir pulti iš šono. Tuo persekiojamuoju puolimu pasisekė Žygimantui Švitrigailos kariuomenės kairįjį sparną atplėšti ir priešo jėgas suskaldyti. Šis Žygimanto manievras visai buvo netikėtas Švitrigailai. Jis, permesdamas savo kariuomenę į kitą lauką, visai nelaukė puolimo ar persekiojimo, todėl Žygimantui jo sumanus ir taktiškas žygis iš pirmo susirėmimo davė beveik lemiamą laimėjimą. Švitrigailos kariuomenėje kilo panika. Jos vyriausia vadovybė nustojo didelės pajėgų dalies. Ir vienoje ir kitoje atskirtųjų pusėje kilo visuotinis pakrikimas. Atskirų pulkų vadai nebegalėjo susivokti ir neatsiekė savo tikslo. Mūšis tetruko tik vieną valandą. Žygimantas laimėjo kovą. Pakri-

kusi Švitrigailos kariuomenė gelbėjosi, slapstydamasi miškuose ir pelkėse. Žygimanto kariuomenė persekiojo kiekvieną dalį atskirai. Ši medžioklė tęsėsi dvi savaites.

Pabaisko kautynės pareikalavo 40.000 aukų. Tai buvo vienas tuometinės Europos didžiausių mūšių. Kovoje žuvo Livonijos vokiečių ordino magistras Kerkskorfas, maršalas Nesselrode ir keletas rusų kunigaikščių. Tai buvo 1435 metais rugsėjo 1 d. Nuo tos dienos Livonijos vokiečių ordinas jau nebeatsigavo. *M. R.*

RUDENS MELODIJOS.

Rudens vėjas, iš tolimos šiaurės atėjęs, sušvilpė kiekvienoj palangėj. Atlankė baigiančias žydėti linksmąsias sodų lelijas. Ir atnešė vison gamton neišmatuojamą melancholiją. Kuri pripildė visų širdis liūdnais prisiminimais.

Apsiverkė lelijos gailiom ašarom.

Ir paslėpė suvytusius veidus.

Kad žmonių nematytų. Kurie skausmą lengvai išskaito.

Šilko apsiaustus žiauri šalna suėdė.

Nors lelijos kruvinais vaitojimais pagalbos šaukė.

Veltui.

Iš niekur jos nesulaukė.

O vėjas stūgavo, kaip senas vilkas Kalėdų šaltą naktį. Kai poros nesuranda. Ir miegančio kiškio pusnyne surasti negali. Ir keikdams savo kvailą dalią vison gerklėn per visą girią skausmų pripildytą paleidžia balsą:

— A-ū!... A—ū!... A—ū!...

Ir vėjas šaltas taip staugia. Ir buria ateinantį šaltį. Ir žiemą baltą.

Nulekia jis per pilkšvai ūkanotą lauką vienas. Draugų nesulaukęs. Nes kas padėt jam gali bastytis po suakėtas bulvienas? Ar eiti lenktynių su paskutiniu gervių pulku, kurs traukia debesuotu dangum į giedrią, turtingą saulėtumais dausų šalį?

Kai tuo tarpu, pamiškėje sukūrę šiltą ugnį, linksmieji sodžiaus piemenukai žarijas žarsto ir bulves apsvilintais šonais kočioja sukrupusiais delnais ir raudonomis lūpomis pučia. Ir suvalgo. Ak! kaip piemenėlių keptos bulvės gardžios. Net liežuvį su jom gali nuryti.

Ir vėjas besigardžiuodamas nustoja pūtęs.

Ir nusišypsoja linksmiau saulutė.

Tiems pamiškės piemenėliams daugelis pavydi ir gardžių, keptų bulvyčių ir jų linksmų balselių. Kurie tačiau rudenio metą liūdnai skambėti dėl kažko paprato.

O ten toliau nuo miško laukas.

Artojas gilią vagą varo.

Ir liūdesyj paslėpęs širdį, piemenėlių dainų skambių negirdi. Tik, dančiu lūpą kiek prikandęs, jis jaučia jungą ant savojo sprando.

— Artojau, ko toks nusiminęs?

Iš dangaus saulė jį paklausė.

— Ei, motin, motin. Dalis mano nepergeriausia. Veltui ir klausi... Artojo akys ašara tyra sužibėjo, kurio joks vėjas neišdžiovina ir nenuriedina per įkaitusį prakaitu skruostą.

— Žiema šalta artėja,—toliau bylojo arti sustojęs,—o mano sunkų pūslėtų rankų darbą svečiai kiekvieną šaltą žiemą, kaip vagys, suvalgo... Palieka plikos sienos, ir alkana žmona ir alkani vaikučiai verkia. Tavęs, saulute, su žydinčiu pavasariu jie laukia. Rudeni šiurkštus! Ko ateini su šlapiomis naktimis, kurios neturi mėnulio žavinčios šviesos? Kam pranašauji nieko naujo? Baisus esi, kaip kalinio sapnas ir žiaurus, kaip spalių mėnuo...

Toli sušvilpia atsilikęs sėjikas.

Ir artojas palenkęs galvą nuvaro vagą.

Per lauką vandenį šaltą neša upė. Krante skalbėja atsitūpus kultuve svaido plonos drobės rietimą. Geltoni plaukai į priekį nusvirę kasų galais vandenį siekia. Ji kulia—pliekia. Bernužio piršlėm žiemą laukia. Net liunga senas pušies lieptas.

Ir putos nešamos upės, kaip baltosios gulbės Nemunu plaukia!

Sustoja jaunutė skalbėja valandikei ir seka batųjų putų bėgimą. Pavydi joms. Jos laisvos, kaip baltosios gulbės Nemune. Ar pavasario linksmąjį rytą Dubysos krante ievos sužydusios. Pagauna vieną baltą putą ir jaunuoliškai nubučiuoja karštom lūpom. Ir vėl atgal į vandenį paleisdama šneka:

— Nuplauk, putele, į gilųjį Nemunėlį ir nubučiuok jam seną veidą. Paguosk. Pasakyk jam, kad jo labai ilgiuos, kad nuolatos dainuoju:

„Kur banguoja Nemunėlis“...

Baltoji sesute, užsuk prie krante esančių kapelių. Ten amžinu miegu miega tėvelis. Už Lietuvą jisai nudažė Nemunėlio vagą savu krauju. Ir nepamatė josios laimės. Nepasidžiaugė josios džiaugsmu...

Puta nubėgo.

Skalbėja suėmus drobę mažais žingsneliais svyruodama nuėjo namo.

Rudens vėjas taršydamas jai jaunus plaukus nulėkė į miško glėbį.

Apkabino ąžuolo liemenį.

Neįveikė.

Šoko prie šakų.

Ir tos jam pasipriešino.

Iš pykčio griebė sausą lapą ir juo barškendamas vertė žiovauti mišką. Monotoniška. Ir kodėl šiemet toks ruduo, kaip šuva pasiutusis. O tas jo vėjas, kaip girnų viršutinis akmuo. Vis sukasi. Ir nuolat vietoje. Susuka geltonus lapus į vieną krūvą, pašiaušia juos ir pats ant viršaus atsitupia. Sakytum, ėžys pamatęs slidų žaltį, kad jį paliest tik laukia.

Ir taip kiekvieną įdubimą, kur pavasario ledas rugius išguli, dabar apdengę lapai turi.

Tą rudens melancholijos giją nutraukia linų mynėjos. Bet kas iš to?... Kad jų mynimas irgi monotoniškas:

— Klapu, klapu, klap, klap!

— Klapu, klapu, klap, klap!...

Tik kartais ir jų mintuvų kiautuvės susimaišo. Ir tas monotoniškasai klapsėjimas tampa gražiausia naturaliosios simfonijos fuga.

Ir veja vienos mynėjos rankų mostai greta stovinčios mostus.

Ir byra devynios spalių eilės viena puskum kitą po basai raudonomis mynėjų kojomis.

Ir duria spalis vienas kitą.

Kokie tie spaliai šiurkštūs!

Kokie lavoniškai balti!

Kaip visi kapinyno kūnai.

Iš tolumos mažytis vėjas atneša iš šuns gerklės lojimą. Retą. Sakytum, jis taktą mynėjoms pliekia, kad perlabai nepaskubėtų ir, kol ateis nakties dvylikta, nakties nuobodumą iš sodžiaus išvarytų. Tarp sodo medžių liūdnai, liūdnai sukliko pelėda. Galimas daiktas, kad ji šiandiena nei vieno kiškio nesuėdusi. Tokio gražaus! Ilgom ausim. Ir balta papilve. Kvailo ir tokio bailaus, kaip pats jo kvailumas.

Bet mynėjos šuns balso neklauso. Jos šiandien visos susiraukusios. Tarsi, prarado visą turtą, ar tiki tų čigonių burtams, kurios nuo pat raudono ryto per sodžių virtinėm ritosi, kad jų nelaimės laukia.

Ir taršo saujomis linus, kaip jaunamartės savus plaukus, kai jas



Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjunga 1929 m.

anyta už menkniekį užguina ir juokias iš jų ašarų. Tyrų. Kaip Šešupės vandenys. Mėlynų. Kaip dangaus skliauto vidurys žvaigždėtą naktį.

Pačiai jauniausiąjai lygiai penkiolika sukako. O ji pasenusi be laiko. Nors pagal metus vaikas. Jos veidą žymi liūdesio linijos, kurios kaip voratinklis susipynusios. Ji gimė klastos ir nepasisekimų valandą. Pati ji negimė. Kažkokia jėga ją pasityčiojimui pasaulin atnešė. Ir kodėl sena motina nekėlė prieš tai silpno balso, kurio gal niekas būtų neišklausęs, tačiau mergaitė kančios šios negyventų.

Ji nelaiminga devynis su penkiolika lygina. Bet, kad sulyginti neįstengia, kaip rudens naktis nusiminus.

Bet jos akies ašarėlė karšta, kaip vasaros saulėtą dieną Palangos pajūry smiltys. Ji dar gyvena viltimi, kad ta jos ašaros ugnis, ant širdies gulintį akmenį sutirpdys... *A. Lapaitis.*

JONAS ČEKAUSKAS

Vėlinės.

Blaškos tarp kryžių valkata vėjas.
Į toli plaukia daina gaili.
Nukritę lapai liūdnai kuždėjos:
„Buvome gražūs, buvom žali“...

Verkė ant kryžiaus beržas užgulęs.
Jį purtė vėjai, drėkino lietūs.
Prie pušies glaudės, lyg prie motulės,
Ką tyliai ošia, šakas iškėtus..

Ant seno kapo baltų lelijų
Šalna pakando jaunutį žiedą.
Senasis skausmas ilgai negija,
Kai ašaros skruostais nurieda...

Patys kovokime su sunkmečiu.

Sunkmetis taip privargino žmones, kad ne vienam atrodo šiandie, jog nebeverta su juo kovoti. Daugelis linkę sutikti su likimu, tvirtindami, kad blogiau jau nebūsią. Sunkmečio priežasčių paprastai ieškome kažkur toli, o nesuradę jų, nuleidžiame rankas ir pasiduodame beviltiškam pesimizmui.

Daug kalba apie vargą ir skurdą žmonės, dar daugiau rašoma visam pasauly laikraščiuose ir knygose. Visur ieškoma išeities, o tuo tarpu visose valstybėse vis mažinama valdininkams algos, didinama valstiečiams įvairūs mokesčiai, skelbiama naujos vidaus paskolos. Ir taip po sunkios dienos atslenka dar sunkesnė diena.

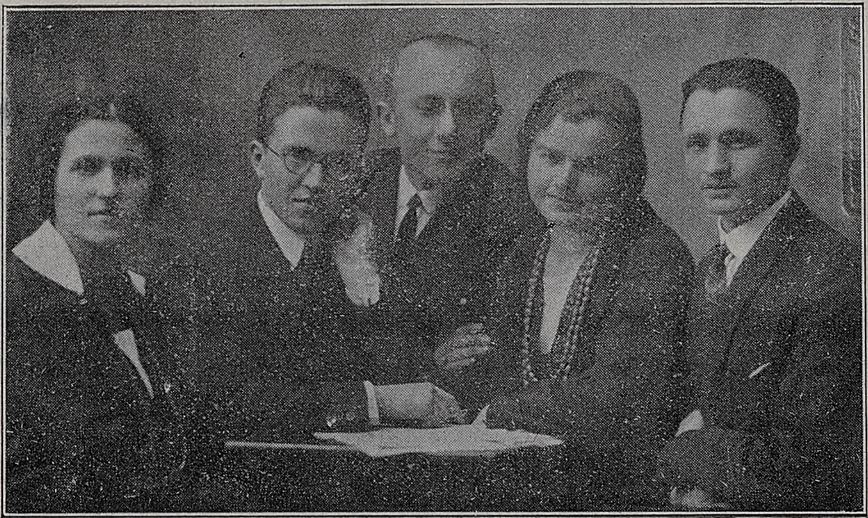
Tačiau kai kas tvirtina, kad pasaulyje nieko nėra pastovaus—viskas ateina ir praeina, taip ir šis sunkmetis turės praeiti. Tokių sunkmečių esą buvę daug ir pasaulinė ekonomijos istorija žinanti jų ne vieną. Šis tvirtinimas greičiausia teisingas, bet taip pat teisingas posakis — kol saulutė patekės, rasa akis išės. Greičiau sunkmetis praeitų ar bent palengvėtų, jeigu patys paskelbtum jam kovą.

Mūsų kraštas, kaipo ūkio kraštas, jaučia tą sunkmetį labai skaudžiai. Ūkio gaminių kainos nupuolė labai žemai, kai tuo tarpu pramonės gaminių kainos pasiliko aukštos. Kad geriau jas apsaugojus nuo kritimo, pramoninkai susiorganizavo į taip vadinamus sindikatus ir kartelius — susitarė savo prekes pardavinėti vienodomis kainomis, neatsižvelgdami į ūkininkų tuščias kišenes. Prekių pareikalavimas sumažėjo, bet pramonininkai nenusiminė. Jie pradėjo mažinti savo gamybą ir tuo būdu išvengė didesnių nuostolių. Bet sumažėjus gamybai padidėjo bedarbių skaičius. Jie, neturėdami pinigų, nustojo pirkę ūkio gaminius.

Ką gi padarė ūkininkai savo gaminių kainoms išlaikyti? O gi visai nieko. Jie kaip buvo pakrykę, taip ir paliko. Už savo prekes gauna tiek, kiek kas moka.

Be to pas mus viena sunkmečio priežastis yra ta, kad dar nemokame vienas kito remti. Įsikūrė kur nors lietuviška krautuvė — nesidomime ja, nepalaikome jos, perkame senu papratimu pas žydą. Organizuojamas koperatyvas ar pieninė, žiūrime į tas įstaigas su nepasitikėjimu. Tuo būdu skriaudžiame vienas kitą, skriaudžiame ir save, nes sunkmečio našta darosi dar sunkesnė — lietuvis ūkininkas paskutinius skatikus išleidžia iš savo rankų. Sakoma, kad ranka ranką prausia, koja koją remia. Reikia ką nors siūti, kalti ar malti, eik pas savąjį siuvėją, kalvį ar malūninką, rytoj jis pas tave ateis ir tave parems.

Ir dar viena lietuvio vargo priežastis. Įsivyravo mūsų krašte paprotys – gražiai puoštis. Geras paprotys, bet tik tol, kol puošiamės savo išdirbiniais ir pagal savo kišenę. Kai einame krautuvėn pirkti šilkų,



Pirmoji Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos Valdyba. Iš kairės: d-rė M. Karužaitė-Horodničienė (iždin.), adv. A. Juknevičius (pirmininkas), žurn.-liter. R. Mackevičius (sekr.), direk. M. Čenytė (vice-pirm.) ir inž. K. Blažys (knyg.).

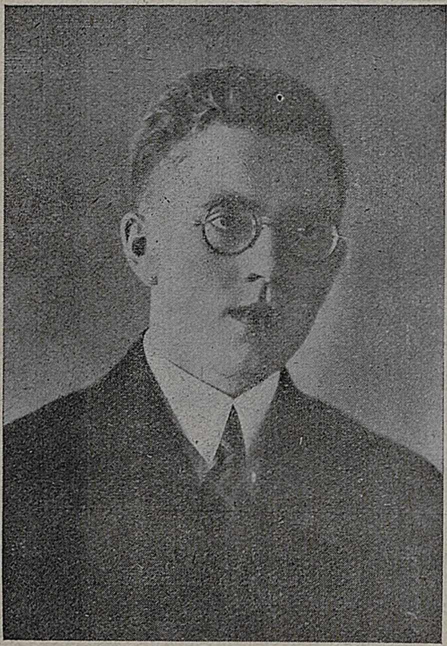
skrybelaičių, lakieruotų batukų ir įvairių veidui dažyti tepalų — skriaudžiam savo tėvelius, alinam namus, silpninam ūkį, didinam sunkmetį, nes paskutinius skatikus atiduodam fabrikantui ir pirkliui, lietuvio kišenės palieka tuščios. O juk balta linų suknelė taip pat graži, kaip ir šilkinė. Miestų ponios ir tai dažniau lininėmis devi, negu kaimo mergaitės. Naminiai audiniai nė kiek nemenkesni už miesto audinius. Vilnonis namų gamybos vyro kostiumas daug praktiškesnis ir patogesnis, negu pirktas krautuvėj.

Tik patys suvartodami savo gaminius, remdami viens kitą, organizuodamies į draugijas sustiprėsim, palengvinsim savo buvį ir greičiau nugalėsim sunkmetį.

E. P.

Vilniaus lietuvių akademinio jaunimo dešimtmetis.

Šiemet rudenį sueina dešimts metų, kai Vilniaus universitete atsirado lietuvių studentų būrelis ir užsimezgė čia pirmoji lietuvių akademinio jaunimo organizacija, pasivadinusi Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjunga. Šie prieš dešimtmetį įvykę faktai yra nemažos reikšmės netik pačiam akademiniam jaunimui, bet ir visai Vilniaus krašto lietuvių visuomenei. Tautinis akademinio jaunimo židinys žymiai lemia jaunųjų akademikų charakterį, o akademikai lems mūsų krašto tautinį likimą. Dešimtmečio proga įdomu peržvelgti mūsų akademinio jaunimo organizuoto gyvenimo užuomazgą, to gyvenimo raidą, jaunųjų akademikų siekius ir jų šiųdienę būklę.



Advokatas Antanas Juknevičius, Viln. Liet. Stud. Sąjungos iniciatorius, vienas S-gos steigėjų ir pirmasis jos pirmininkas, trejus metus S-gai vadovavęs.

Jau 1918 metais I-ji Vilniaus Vyrų gimnazija, vėliau pavadinta Vytauto Didžiojo gimnazija, išleido pirmą abiturientų būrelį. Nuo to laiko kasmet baigdavo minėtą gimnaziją nemaža jaunimo, bet iki 1925 metų Vilniaus lietuvių abiturientai vis emigruodavo Nepr. Lietuvon, nes ten buvo daugiau galimybių gerai įsitaisyti, o Vilniaus lietuvių visuomenėje dar nebuvo pakankamai pribrendusi mintis, kad nevalia lietuvių inteligentams apleisti gimtąjį kraštą.

Pagaliau 1925 metais mūsų veikėjų tvirtai įsitikinta, kad lietuvių šviesuomenės emigravimas iš Vilniaus krašto sudaro pavojų mūsų tautiniams reikalams. Tais metais išrūpinta Vytauto Didžiojo gimnazijai valstybinės teisės ir būrelis tų metų abiturientų, viso devyni asmenys, išlaikė vastybinius brandos egzaminus. Visi jų įstojo Stepono Batoro universitetan. Taip atsirado Vilniuje pirmieji po didžiojo karo lietuviai studentai.

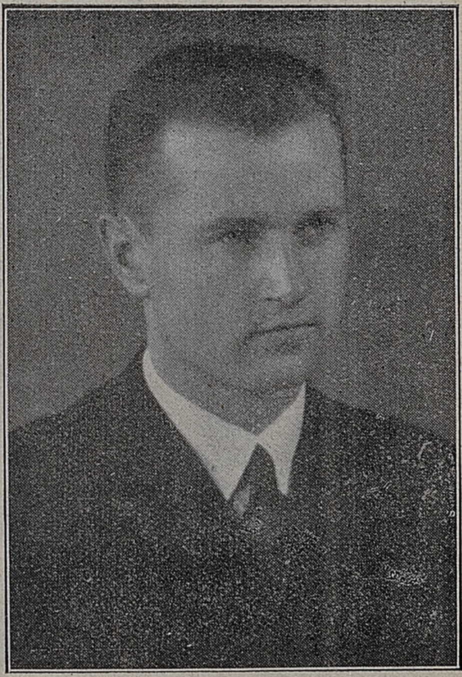
Tuoj tarp mūsų jaunųjų akademikų gimė mintis įkurti savo tautinę organizaciją, kuri sudarytų draugišką židinį, o kartu rūpintųsi pagal išgales savo narių dvasiniais ir medžiaginiais reikalais. 1925 metais spalių mėn. studento teisininko Antano Juknevičiaus iniciatyva buvo sukviestas pirmas Vilniaus lietuvių studentų susirinkimas, kuriame buvo išrinkta organizacinė komisija. Ton komisijon įėjo studentai: Marija Čenytė, Antanas Juknevičius ir Aleksandras Birinčikas. Greit buvo parašyti įstatai ir įteikti universiteto senatui tvirtinti. Universiteto senate įstatai išgulėjo iki kitų metų rudens, kada Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjunga buvo užtvirtinta ir pradėjo formaliai gyvuoti. Faktiškai lietuvių

studentų organizacija gyvavo ir veikė organizacinės komisijos vadovaujama nuo pirmojo, aukščiau minėto studentų susirinkimo.

Studentų Sąjungai formaliai įsikūrus, įsirašė jon penkiolika lietuvių akademikų. Pirmasis oficialus S-gos narių susirinkimas įvyko 1926 m. lapkričio mėn. 20 dieną, kuriame buvo išrinkta pirmoji S-gos valdyba: Antanas Juknevičius — pirm., Marija Čenytė — vicepirm., Marija Karužaitė — iždinin., Kajetonas Blažys — knygin. ir Rapolas Mackevičius — sekretorius. Tais pačiais metais buvo įkurtas studentų savišalpos fondas ir knygynėlis.

S-gos narių skaičius kasmet augo, nes jon stodavo beveik visi lietuviai studentai, einą mokslus Vilniaus universitete.

Nuo S-gos įsikūrimo iki šių metų jos nariais buvo 188 studentai. Vieni jų baigė mokslus, kiti dėl įvairių priežasčių buvo priversti studijas nutraukti, treti ir dabar studijuoja. Žodžiu, vieni ateina, kiti išeina, o Sąjunga nuolat auga ir stiprėja. Paskutiniais mokslo metais S-gos narių buvo 103.



Studentas teisininkas Pranas Čenys, dabartinis Vil. Liet. Stud. Sąjungos pirmininkas.

Pagal studijas fakultetuose Sąjungos nariai šitaip skirstėsi: humanitarinių mokslų fakultete studijavo — 52, teologijos — 8, teisės — 43, medicinos — 18, gamtos - matematikos — 49, agronomijos — 23, farmacijos — 2, dailės — 3.

Vieni jų, įstoję kurian nors universiteto fakutetan, studijavo iki galo, kiti dėl įvairių priežaščių juos keitė.

Per pirmą S-gos dešitmetį 37 jos nariai baigė studijas, 24 jų jau gavo diplomus, likusieji yra apsolventai, kurie greitu laiku taip pat bus diplomuoti.

Pirmieji iš S-gos narių baigė Vilniaus universitetą Laimutė Šlapelytė ir Antanas Juknevičius (1929 m.).

Buvę S-gos nariai šiandie diplomuoti jos filisteriai, pagal profesijas šitaip skirstosi:

Septyni jų baigė mediciną: Karužaitė Marija, Mikailaitė Marcelė, Vengrytė Marija, Šikšnytė Marija, Gaivenis Juozas, Norkūnas Pranas ir Valiulis Antanas.

Teises baigė du: Šlapelytė Laimutė ir Juknevičius Antanas.

Agronomiją keturi: Čibiras Mykolas, Jankauskas Jonas, Kraužlys Motiejus ir Kašėta Petras.

Gamtos-matematikos skyrių keturi: Čenytė Marija, Vengrytė Jonė, Mačionis Augustinas ir Horodničius Enrikas.

Humanitarinius mokslus baigė penki: Horodničiūtė Elena, Mikalauskaitė Sofija, Dasys Viktoras, kun. Neviera Florijonas ir Martinkėnas Vincas.

Farmaciją baigė tik viena Budrevičiūtė Jadvyga.

Teologijos skyrių septyni: kunigai*) Tutinas, Gruodis, Vienažindis, Baužys, Pūkėnas, Neviera ir magirsteris Macejka Juozas.

Užsienį chemijos inžinieriaus diplomą gavo Kajetonas Blažys.

S-gos nariai nemaža dirbo ir kultūrinio darbo. Per dešimtį metų surengta per 100 vakarų su vaidinimais (daugiausia sodžiuje), 11 koncertų, 3 revijos, 3 diskusiniai vakarai, 4 koncertai baliai, apie 30 arbatėlių, pora Akademijų ir kita. Per tą laiką padaryta 98 visuotini S-gos narių susirinkimai ir 185 valdybos posėdžiai.

S-gai vadovauja kasmet renkama valdyba su pirmininku priešaky. Sąjungos pirmininkais metų bėgyje buvo: Juknevičius Antanas (trejus metus), Blažys Kajetonas, Juškevičius Adomas, Martinkėnas Vincas, (vienerius metus) Kraužlys Motiejus (dvejus metus) Valiukevičius Juozas (vienerius metus) ir šiais paskutiniais metais Čenys Pranas.



Šių metų Vil. Liet. Studentų Sąjungos valdyba, kuri rengia 10-ties metų S-gos veikimo sukaktuvių paminėjimą. Sėdi iš kairės: P. Balčius—iždininkas, P. Čenys — pirmininkas, P. Grybauskas — vicepirm. Stovi iš kairės: J. Mozolis — studentų valgyklos vedėjas, J. Šimukonis—sekretorius, A. Parvickas—knygininkas ir Vl. Blažys—savišalpos referentas.

Padidėjus S-gos narių skaičiui, pradėjo steigtis atskiros sekcijos: dramos, sporto, moterų ir visuomenininkų.

Dramos sekcija įsikūrė 1930 metais. Šiai sekcijai visą laiką vadovauja žinomas mūsų dramaturgas, keleto scenos veikalų autorius Juozapas Kanopka, kurio rūpesčiu ir pastangomis surengti bemaž visi Sąjungos vakarai ir pramogos. Ši sekcija rūpinasi vakarų ir pramogų rengimu, kaip mieste, taip ir provincijoje.

Sporto sekcija įsikūrė 1931 metais. Mėginta visos sporto šakos: futbolas, lengvoji atlietika, vandens sportas ir sportiniai žaidimai, bet neturint savo aikštės ir instruktorių, apčiopiamų rezultatų nepasiekta.

*) Vėliau kunigų seminarijos vyriausybė neleido lietuviams klerikams priklausyti Stud. Sąjungai.

Moterų sekcija įsikūrė 1930 m. Šios sekcijos narės savo susirinkimuose nagrinėja daugiausia moteris liečiančius klausimus. Pereitais metais su pasisekimu surengė lietuviškos knygos savaitę ir keletą pramogų.

Visuomeninkų sekcija įsikūrė 1933 metais. Šios sekcijos nariai studijuoja visuomeninius ir ekonominius Vilniaus krašto klausimus.

Šale S-gos veikė studentų grupė „Vilties" kuopoj, kur nagrinėjo visuomeniškai-katalikiškus klausimus ir Vilniaus krašto lietuvių bažnytinius reikalus. Pernai ši kuopelė persikėlė į S-gą.

1932 metų pradžioj, įsigyta patogus S-gai būtas su sale, kurioje nuo tų metų veikia valgykla. Sąjungos valgykla metai į metus tobulėja.

Nuo pirmųju Sąjungos gyvavimo metų ypatingai susirūpinta bibliotekos reikalu. Dabar S-gos knygynas turi virš 1000 tomų, įvairių vadovėlių ir šiaip knygų.

Studetų S-ga stengėsi palaikyti draugiškus santykius su įvairiomis studentų organizacijomis. Ypač artimus palaikė ryšius su ukrainų ir gudų studentais rengdami bendrus vakarus, paskaitas ir arbatėles. Be to, S-ga turėjo santykių su N. Lietuvos studentija ir lietuviais studentais Amerikoje, Latvijoje, Austrijoje, Čekoslovakijoje ir Italijoje.

Kaip matom iš aukščiau paduotų davinių Studentų S-ga yra gyva ir veikli organizacija, kurios vaidmuo lietuvių visuomenės gyvenime kasmet didėja. Per pirmą dešimtmetį nemaža nuveikta, antro dešimtmečio darbuotė, žinoma, bus dar našesnė.

Atrodo, kad S-ga visuomet sugebės suburti visą Vilniaus lietuvių akademinį jaunimą, palikdama visiems savo nariams socialių ir ideologinių įsitikinimų laisvę, reikalaudama tik, kad tie įsitikinimai neprieštarautų lietuvių tautiniams tikslams. Taip pat galima viltis, kad visas mūsų akademinio jaunimo srovės visuomet jungs lietuvių tautiniai idealai.

A. B.

VINCAS KUOLAITIS

Myliu Tėvynę.

Myliu aš Lietuvą tėvynę,
Tą brangią mano gimtą šalį.
Jai plakasi širdis krutinėj,
Už ją meldžiuosi Visagaliui.

Myliu mūs' kalnus, mylių klonis,
Ir bakužėles stogais kuprotais.
Myliu mūs' dainas skambias, malones,
Ką dažnai aidi padangių platais.

Tėvynę savo myliu be galo —
Su ja džiaugsiuosi, su ja kentėsiu.
Ir kol krutinė bus neužšalus,
Lietuvą brangią vis taip mylėsiu.

Vil. Liet. Stud. S-gos Dramos Sekcija.

Prie Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos 1930 Vytauto Didžiojo metais įsikūrė „Studentų Scenos Mėgėjų Kuopa". 1931 m. Kuopa, persitvarkiusi, pasivadino „Dramos Sekcija". Dramos Sekcijos įkūrimo mintį pakišo mums žinomas režisorius ir chorvedys p. Antanas Krutulys.

Vargingas ir nevaisingas tuomet buvo Dramos Sekcijos veikimas, nes Vilniaus lietuviai neturėjo nuosavos salės, scenai dekoracijų ir reikalingiausių vaidinimui reikmenų. Tais, kad ir sunkiais laikais, Dramos Sekcija surengė tris revijas, kurios visuomenėje sukėlė didelį susidomėjimą. Mūsų pavyzdį ėmė sekti net sodžiaus scenos mėgėjai.



Būrelis studentų, Dramos kuopelės narių, Vilniaus universiteto kieme. Viduryje ilgametis kuopelės pirmininkas dramaturgas Juozapas Kanopka.

Pirmais veikimo metais Dramos Sekcija surengė tik du vakaru; 1931/32 akademiniais metais surengė 6 vakarus; 1932/33 m.—21 vakarą; 1933/34 m. — 30 vakarų; 1934/35 m. — 36 vakarus. Be to dar 16 paruoštų vakarų neįvyko dėl leidimo stokos. Tuo būdu Dramos Sekcija pradėjo brendinti lietuviškojo teatro įkūrimo mintį.

Daug kas sako, kad teatras yra geriausia žmogaus mokykla, kad teatras auklėja žmogaus jausmus, kelia entuzijazmą ir pasišventimo norą. Teatras išblaško pesimizmą ir skatina prie kūrybinio darbo. Žodžiu, be teatro mūsų gyvenimas atrodytų pilkas ir tuštokas.

Dramos Sekcija, gal ir instinktyviai nujausdama kaimo gyvenimo pilkumą, o podraug ir lietuviškojo teatro reikalingumą, perkėlė savo veikimą per kitas draugijas į kaimą. Šis sumanymas nėra Dramos Sekcijos. Dar vokiečių okupacijos laikais a. a. Emilija Vileišienė su savo

auklėtiniais važinėjo vaidinti provincijon, 1925 ir 1927 metais taip pat važinejo po kaimus ir p. Antanas Krutulys su savo artistų kuopele.

Pirmas Dramos Sekcijos pasirodymas buvo 1932 m. liepos mėn. 3 d. Druskininkuose. Vaidinta 4-rių veiksmų drama „Aušros sūnūs". Be to, buvo dar didžiulis studentų-gimnazistų bendras choras. Choras dainavo Druskininkų parko estradoje ir savo menišku pasirengimu nustebino kurorto svečius. Galingi „Op, op, Nemunėli" dainos tonai triumfuojančiai sklido į visas šalis, pranešdami aplinkumai, kad mes dar gyvi ir kupini jėgų.

Vėliau pradėta rengti vaidinimai provincijoje studentų drauge su



Būrelis mūsų studenčių, gražiai tautiškai pasipuošusių, Druskininkų kurorto parke.

kaimiečiais. Daugiausia apvažiavome vaidindami su Adutiškio miestelio jaunimu. Apsilankėme: Tverečiuje, Vasiūnuose, Radiškėje, Vydžiuose, Švenčionyse, Švenčionėliuose ir Kaltinėnuose; tris kart vaidinome pačiame Adutiškio miestelyje ir vieną kartą Linkonyse (Adutiškio parap.). Panašios gastrolės buvo rengiamos su Vasiūnų, Čižiūnų (Rimšės valsč.), Punsko (Suvalkų apskr.), Gervėčių ir Rimšėnų jaunimu. Į mūsų rengiamus vakarus publika visada gausiai lankėsi. Visur turėjome vargo su patalpomis. Kartą (Zabarnykuose, Brėslaujos apskr.) laike vaidinimo publika net pečių sugriovė, nes tikrai per daug prisikimšo.

Viso Dramos Sekcija jau surengė 93 vakarus, 17 koncertų su choru, solo dainavimu ir partepijono skambinimu. Be to dar šį pavasarį buvo surengta į provinciją choro išvyka. Aplankėme tuos užkampius, kur lietuviška daina retai girdima.

Dramos Sekcijos vadovybei taip pat tenka rūpintis ir pačių sodiečių rengiamais vaidinimais. Kiek išgali, skolina dekoracijas, kostiumus

ir teikia atitinkamų nurodymų. Gal dėl to Dramos Sekcija ir tapo taip populiari: nuolat kviečiama atsilankyti su vakarais, prašoma naujų scenai veikalų, režisūrai instruktoriaus ir t. t. Tik, deja, Dramos Sekcija prie geriausių norų neišgali visų prašymų patenkinti.

Mūsų provizorinis liaudies teatras dabar gyvena sunkią scenos veikalų krizę. Šį trukumą reikėtų kuogreičiausia išlyginti. Reikėtų gal užmegsti ryšius su tam tikra scenos mėgėjų organizacija Varšuvoje, kuri ruošia, versdama iš kitų kalbų, veikaliukus lenkų teatrams. Skolintis pas juos atitinkamus veikalus ir versti lietuvių kalbon. Ši išeitis yra kol kas vienintėlė. Dramos Sekcija pati to padaryti negali, nes neturi tam reikalui lėšų.

Dramos Sekcijos artistai — studentai dirba be mažiausio atlyginimo. Nors taupumo dėliai ir pėsti keliaujame po 20—30 kilometrų ir visus juodžiausius darbus, surištus su sceną, atliekame patys, tačiau beveik visur turime nedatekliaus. Mat, neturtinga, suvargusi publika.

Šis darbas nėra malonus, nei lengvas. Mes tam darbui aukojame jaunas jėgas, nenorėdami užleisti taip svarbios mūsų gyvenime pozicijos kitiems, dažnai pašvenčiame net asmeninius reikalus, o tuo tarpu daugelis mūsų pastangų nenori vertinti. Toks lietuviško teatro reikalo traktavimas mums pakerta ūpą ir dar labiau apkartina jau ir taip kartų gyvenimą.

Pagaliau reikėtų nustatyti mūsų visuomenės nuomonė, ar reikalingas lietuviškas teatras, ar ne? Jeigu reikalingas, tai reikėtu juo tinkamai susirūpinti ir paremti.

Juozapas Kanopka

Žilagalvių motinų mokykla.

Atėjo ruduo su ilgais vakarais. Žiema atneš dar ilgesnius. Metas pagalvoti, ką mes darysime? Juk rankas sudėję neišsėdėsime viso rudens ir žiemos, laukdami šilto pavasario. O jei ir išsėdėtumėm. Ar išsimoka? Ar turėsime iš to bent už surūdijusį skatiką naudos? Aišku, kad ne!

Linksmos vakaruškos atsibos, kaip atsibosta gailus ridikas. „Armoškės" ar cimbolų garsai bus tik bereikalingas klegėsys. Kas tat belieka?

Knyga bei laikraštis. Atsidėję skaitykime viską. Įvairaus įvairiausio turinio knygas. Skaitykime tiek, kiek leidžia laikas ir sąlygos. Tačiau skaitydami atsiminkime, kad ne viskas turi mumyse prigyti, kaip ne viskas likti tik skambiais, ausiai maloniais žodžiais. Paskaitę knygą ar laikraštį dalinkimės įgytais įspūdžiais su draugais ir kaimynais. Pirma eile su savo šeimos nariais.

Ne pamirškime ir žilagalvių motinų. Jų mokykla mūsų tautos istorijoje suvaidino svarbų vaidmenį. Nenustojo jo vaidinusi ir dabar. Mūsų motinos turi savyje neišsemiamų turtų: dainas, pasakas, mįsles, patarles, priežodžius ir kt.

O, kaip puikiai jos lietuviškai kalba! Kokias neįkainuojamai vertingas formas vartoja. Sakinių sklandumą ir darnumą, kaip neišpasakytai tik savom lūpom pasako. Jos nekuomet neabejoja, kaip sukirčiuoti tą

ar kitą žodį. Tat eikime į jų mokyklą, išmokime viso to, ką jos tiktai moka ar išmokyti gali. Tuo būdu ir mes tęsime jų kilnųjį darbą. Nes nemokėdami patys tinkamai savosios kalbos, ar galėsime išmokyti kitas kartas, kurios ateis paskui mus? Tokio klausimo net statyti negalima.

Antras, lygiai svarbus mokslas yra lietuviška daina. Tiesa, ne kiekvienam ji įkandama. Bet visi tie, kurie galime įvairias „balabaikas"



Lietuvių studentų tautiškai-katalikiškos minties „Vilties" kuopelės narių būrys.

šūkauti, pajėgsime ir melodingą liaudies dainą paleisti iš savo lūpų. Tik daugiau noro, daugiau lietuviško pasiryžimo ir ištvermės, o kliūčių, jei ir yra, nebus ir mes savo atsieksime. Tat, nepamirškime žilagalvių motinų mokyklos.

V. R.

LIETUVMYLIS

Saulutei nusileidus.

Skaisti saulutė nusileido,
Tėviškę apgaubė šešėliai,
Tik ant dangaus raukšlėto veido
Sušypso mėnuo ir slepias vėlei.

Kaž kur girdėt, kai daina skrieja
Ir šaukiasi, miške paklydus,
Kai šlama ąžuolas nuo vėjo
Ir meldžias lelija pražydus...

Lai plaukia dainos mūs' padange,
Lai plaukia tūkstančiai dainų.
Gal jos papuoš mūs' tėviškę brangią
Vainiku iš amžių senų...

ALLACHO SPRENDIMAS.

(Rytų legenda).

Vėjas sumažėjo. Turbūt ir šią naktį reikės mums išbūti jūroje, nes esame 30 mylių nuo uosto. Mūsų dvibūris laivas tingiai supasi. Jūrą apdengė balta ūkana taip, kad nesimato nei dangaus, nei žvaigždžių, nei nakties. Ugnies nedegame. Senas laivo kapitonas tyliu, giliu balsu pasakoja mums seną legendą, kuria aš tikiu. Tikiu todėl, kad naktis taip tyli, kad po mūsų kojomis snaudžia nematoma jūra, o mes palengva plaukiame tolyn.

* * *

Vadino jį Demir - Kaja, kas mūsiškai reiškia geležinė uola, o vadino jį taip todėl, kad jis nežinojo nei gailesio, nei gėdos, nei baimės. Klaidžiojo jis su savo talkininkais ir Stambulo apylinkėse ir Tesalijoj, ir kalnuotoj Makedonijoj, ir debesuotose Bulgarijos ganyklose, nužudė jis 99 žmones, kurių tarpe senius, moteris, vaikus.

Bet atėjo ir jam galas. Apsupė jį kalnuose galinga padišacho kariuomenė. Tris dienas gynėsi nuo jų Demir-Kaja, kaip vilkas ginasi nuo apspitusių šunų. Ketvirtą dieną persilaužė per apsupantį jį priešų ratą ir pats vienas pabėgo. Dalis jo sąjungininkų krito kovos lauke, kitus būdelis nužudė Stambule.

Sužeistas kruvinas guli Demir - Kaja prie laužo neprieinamoj vietoj, kur jam laukiniai žmonės prieglaudą suteikė. Tik staiga nakties metu pasirodo jam šviesus angelas su spindinčiu švyturiu rankoje. Pažino Demir - Kaja mirties pranašą, dangaus pasiuntinį ir tarė:

— Teesie Allacho valia, esu pasiruošęs.

Bet angelas prabilo:

— Ne, Demir - Kaja, dar tau ne laikas. Išklausyk Dievo valios. Pasveikęs iškask iš žemės savo paslėptus turtus ir eik į rytus, kol nepasieksi tos vietos, kur sueina, susikerta septyni keliai. Ten pasistatysi namelį, kuriame priimsi kiekvieną keleivį, jį pavalgidinsi, nuprausi. Kviesk pas save kiekvieną praeivį ir tarnauk jiems, tartum jų vergu būtum. Tegul tavo namas bus jų namu, tavo turtai, jų turtais, tavo darbas jų poilsiu, o atmink, kad Allachas tavęs pasigailės ir užmirš savo sūnų kraują.

Bet Demir - Kaja paklausė:

— Kokį tad ženklą man atsiųs Viešpats, kai nuodėmės man jau bus dovanotos.

— Ir angelas atsakė:

— Iš ugniakurio, kurs prie tavęs rūksta pasiimk nuodėgulį ir įkišk į žemę. O kai šis nuodėgulis apsidengs žieve, išleis pumpurus ir pražydės, žinok, kad prisiartino tavo atpirkimo valanda.

Nuo to laiko praėjo 20 metų. 20 metų žiūrėjo Demir - Kaja į angliu pavirtusį medžio gabalą, bet jis vis buvo juodas ir be gyvybės. Miglotos tapo Demir - Kajo akys, o plaukai jo tapo balti, it angelo sparnai. Visam krašte pasklydo gandas, kad toli, septynių kelių susikryžiavime gyvena duosnus to namo šeimininkas. Beturtis išeina iš ten, kaip turtuolis, alkanas tampa sotus, nuvargęs—jėgų pilnas, sužeistas—išgydytas.

Vieną rytmetį išgirdo Demir - Koja bildėsį, o ištolo pamatė raitelį ant risto žirgo bejojantį. Išbėgęs iš grįčios Demir - Kaja nutvėrė žirgą už pavadžio ir pradėjo maldauti raitelį:

— Mano broli, užeik į šią trobelę, pašlakstyk veidą vandeniu, pastiprink savo kūną.

Bet raitelis sušuko:

— Leisk mane seni! — ir spiovė Demir-Kajai į veidą. Surėžė botagu per galvą atgailaujančiam Demir-Kajai ir leidosi toliau į kelionę.

Užvirė Demir-Kajos kraujas. Nutvėrė nuo žemės sunkų akmenį, metė juo į raitelį ir pataikė į pačią kaukuolę. Raitelis pasviro balne ir krito ant žemės. Nusigando Demir-Kaja ir pribėgęs prie raitelio ištarė:

— Mano brolau, užmušiau tave!

Bet mirštantis atsakė:

— Ne tu mane užmušei, bet Allacho ranka. Išklausyk mano paskutinių žodžių. Mūsų paša (valdovas) tai žiaurus, kerštingas žmogus. Mano draugai padarė prieš šį neteisingąjį mūsų krašto valdovą sąmokslą. Bet aš panorėjau gauti didelę piniginę dovaną ir pasiryžau išduoti savo draugus. Ir štai, kada jojau pas pašą, sulaikė mane akmuo, kurį tu metei. Taip, matyt, nori Allachas. Sudiev.

Nusiminęs grįžta Demir-Kaja į savo namus. Su širdgėla pažiūrėjo į tą pusę, kur kasdien savo akis kreipė, į juodą, nudegintą jiešmą. Ir štai — o stebuklas — mato, kaip nuodėgulis leidžia lapus, pumpurus ir visas apsidengia baltais lyg sniegas žiedais. Tada Demir-Kaja krito ant žemės, iš džiaugsmo pravirko, nes suprato, kad visagalis ir gailestingas Allachas dovanojo jam 99 žmonių gyvybes už vieno išdaviko užmušimą.

Al.

Spaudos savaitės proga.

Gyvename spaudos klestėjimo laikus. Šiandie sunku surasti tautą, kuri neturėtų savosios spaudos. Mūsų laikais gyvenimas ankštai susijęs su spauda. Gyvenimas gimdo spaudą, o spauda vėliau vairuoja patį gyvenimą, duodama jam atitinkamą kryptį.

Visos kultūringosios tautos senai suprato spaudos reikšmę, todėl stengiasi ją tobulinti ir plėsti. Jau seniausiais laikais, kai dar nebuvo prietaisų raštui spausdinti, žmogus jautė rašyto žodžio reikalingumą, ir rašė jį vašku nuteptose lentelėse. Pasirodė, kad šis rašymo būdas netobulas, nepraktiškas, nes vaškas greit tirpsta ir užlieja parašytą žodį. Ieškota išeities. Ir surasta geresnė rašymui medžiaga — pergaminas (atitinkamai išdirbta oda), o XIII šimtmetyje ir popierius.

Ilgai vargta ir dėl pačio rašymo būdo. Plunksna vienas žmogus nedaug teprirašysi, todėl seniau rašytas žodis buvo labai vertinamas, rašytas dokumentas ar knyga buvo didžiausia brangenybė, jas teturėjo turtuoliai. Neturtingiems knygos buvo neprieinamos. Ilgai mokslo vyrai laužė galvas, ieškodami būdų, kaip galima būtų pagaminti vienos knygos daug egzempliorių.

Padarė šioje srityje perversmą Jonas Gutenbergas, išrasdamas 1446 metais judomas raides, kuriomis galima buvo spausdinti keletą ir kelius šimtus egzempliorių tos pačios knygos. Greitu laiku knygų spausdinimas ėmė tobulėti ir plisti. Daugelyje valstybių buvo įsteigtos spaustuvės, kur buvo spausdinamos įvairios knygos, o netrukus ir laikraščiai.

Pirmas laikraštis pasirodė Vokietijoje 1609 metais. 1616 metais buvo atspaustas pirmas laikraštis Prancūzijoje, o 1622 metais Anglijoje.

Spausdinto žodžio reikšmę senai suprato ir lietuviai, bet mūsų geografinė padėtis, sunkios gyvenimo sąlygos, o paskui svetimųjų priespauda ilgai neleido lietuviui įkūnyti ilgaamžio troškimo—turėti savo spausdintą žodį.

Pirmas lietuviškas laikraštis pasirodė 1832 m. Tilžėje. Vadinosi jis: „Nusidavimai apie Evangelijos platinimą tarp žydų ir pagonų". Jį išleido Pričkus Kelchis, Prūsų lietuvių veikėjas, tautinės sąmonės žadintojas, gyvenęs 1801—1877 m. Šis laikraštis buvo mėnesinis ir buvo leidžiamas net iki pasaulinio karo. 1849 metais pradėjo eiti antras lietuviškas laikraštis „Keleivis". Šis buvo jau savaitinis. Leido jį Pričkus Kuršaitis iki 1880 m. Paskui buvo ir daugiau laikraščių ir rankraštinių laikraštėlių, kaip „Kalvis Melagis", „Lietuva" ir kiti.

Tie laikraščiai ir kartas nuo karto pasirodanti lietuviška knyga kėlė baimę rusuose, kurie tuomet laikė suspaudę Lietuvą ir norėjo ją visai numarinti. 1865 metais rugsėjo 6 dieną Vilniaus general-gubernatorius Kaufmanas išleido aplinkraštį, kuriuo buvo draudžiama spausdinti lotiniškomis raidėmis lietuviškos knygos ir laikraščiai, o vieton jų bruko lietuviams rusiškomis raidėmis spausdintas knygas. Lietuviai kratėsi rusiško raidyno ir bevelijo palikti be knygos, negu imti svetimą.

Kova su galingu priešu buvo labai sunki. Tačiau nenuleido rankų tuometinis lietuvis. Jis pradėjo spausdinti Prūsuose lietuvišką knygą bei laikraštį ir gabenti slapta į savąjį kraštą. Į šį šventą lietuvių darbą stojo visi: ir pasaulietis inteligentas, ir kunigas, ir šiaudinės pastogės kaimietis. Kova buvo žiauri ir ilga. 40 metų vargta ir kentėta dėl lietuviškos knygos. 40 metų lydėjo lietuvį, einantį iš Prūsų su knyga, rūsų žandarų, nahaikos ir kulkos. Per 40 metų daug šviesiųjų lietuvių buvo ištremta toliman Sibiran, nemažiau jų žuvo ir vietiniuose kalėjimuose.

Nors daug reikėjo aukų, bet kovą lietuvis laimėjo. Rusas, matydamas, kad neįveiks lietuvio, nusileido ir 1904 metais gegužės 7 dieną panaikino draudimą spausdinti lietuviškas knygas ir laikraščius.

Dar draudimo metu ėjo nemaža lietuviškų laikraščių, jau nuo 1883 metų buvo spausdinama Prūsuose dro Basanavičiaus redaguojama „Aušra", o nuo 1888 m. ir Kudirkos „Varpas". Tie du laikraščiai lietuvių tautos atbudime suvaidino lemiamąjį vaidmenį. Pirmas jų įtikino ir lietuvius ir svetimtaučius, kad lietuvių tauta yra gyva ir turi teisę gyventi savarankiškai, nepriklausydama nuo kitų tautų. Antrasis suorganizavo stiprų vieningą frontą kovoje su rusų priespauda.

Leidus spaudą, pasirodė visa eilė kitų laikraščių, su Petro Vileišio „Vilniaus Žiniomis" priešaky, kurie pradėjo naują tautos gyvenime laikotarpį.

Kaip matome, ilgus metus lietuviška spauda kentėjo didžiausius vargus ir, galima sakyti, skurdo. Teko lietuviui kruvinai kovoti už kiekvieną maldaknygę už kiekvieną elementorių ir aukoti tam tikslui savo paskutinį skatiką, nes slaptam knygų spausdinimui ir platinimui reikėjo daug pinigų, o jų nebuvo. Tik mūsų tautai laisvę atgavus, ir spauda sulaukė šviesesnių laikų.

Mūsų protėviai mokėjo branginti lietuvišką spausdinta žodį. O kaip gi mes, Vilniaus krašto jaunimas, šiandie vertiname savo spaudą?

Beabėjo yra ir šiandie didelis būrys jaunuolių, kurie dėl lietuviškos knygos rodo daug meilės ir pasiaukojimo, negaili nei savo vargo

nei skatiko, nes gerai žino, kad spauda—tai gyvenimo keliarodis. Bet tuo tarpu dar daugiau tokių, kurie su spauda neturi nieko bendro, kurie labiau mėgsta patamsius, negu šviesą.

Šiemet, minėdami tą sunkią mūsų tėvų kovą už savąją spaudą ir džiaugsmingą tos kovos laimėjimą, pagerbkim tos kovos didvyrius. Jie kovojo ne dėl garbės, ne dėl turto, o tik dėl to, kad troško savo tautai šviesesnės ateities. Jie tik geidė, kad jų vaikai galėtų laisvai skaityti gimtoje kalboje laikraščius ir knygas. Jie norėjo mus įtikinti, kad spauda — tai amžinai skambantis varpas, kurs dieną naktį gaudžia,



Studentai ekskursijos metu tarp sodžiaus jaunimo Žiogeliuose, Gardino apskr.

kviesdamas tautiečius kovoti už savo teises ir dirbti savo gerovei. Jie parodė mums, kad spauda, tai šventoji ugnis, kuri amžius rusena ant tautos aukuro, skaidrindama ukanotą tėvynės padangę ir nušviesdama tikruosius atgimimo kelius.

Pagerbdami tų kovotojų nuopelnus, surenkime spaudos savaitę ir pasistenkime, kad netolimoj ateity neatsirastų nė vienos pirkios, kurioje nebūtų lietuviško laikraščio. Tegul trūksta pas mus pinigų visiems kitiems reikalams, bet neturi jų trūkti užsipronumeruoti laikraščiui, nes lietuviškas laikraštis — lietuviška spauda yra mūsų vadovas ir kelias, kuriuo eidami, pasieksime šviesesnį ir laimingesnį rytojų.

Simonas.

Olimpiadės.

Žodis olimpiadė yra kilęs nuo žodžio Olimpia. Tuo vardu buvo vadinamas vienas senosios Graikijos miestas, kuriame prieš 2000 metų buvo ruošiami tautiški graikų žaidimai—olimpiadės. Tie žaidimai buvo rengiami kas ketveri metai.

Olimpiadės branduolį sudarydavo šių dienų vadinamas sportas, t. y. įvairūs bėgimai, šokimai, lenktyniavimai, sunkumų kilojimai ir t. p.

Olimpiadė! Tai tartum magiškas graikams žodis, kuris vyliodavo kiekvieną jaunuolį. Į ją suplaukdavo kartą per ketverius metus daug Graikijos jaunimo. Olimpiadės būdavo ne tik sporto, bet ir didžiausia graikų tautinė šventė. Vėliau, Graikijai žlugus, nustota ruošti ir olimpiadės.

Tik 2000 m. praslinkus, jos vėl prisiminta, bet jau ne Graikijoje, o toli nuo jos į vakarus — Prancūzijoje. Genialus prancūzas Petras de Coubertin'as, nūdienis tarptautinio olimpiadinio komiteto garbės pirmininkas, gale pereitojo šimtmečio metė mintį atnaujinti klasinius senovės Olimpijos žaidimus. Toji sveika mintis rado visuose pasaulio kraštuose pritarimo taip, kad jau 1894 m. sportinių sąjungų kongresas, kurs buvo susirinkęs Sorbonoje (Prancūzijoje) galėjo išsiųsti visoms tautoms pakvietimus į pirmąją naujųjų laikų olimpiadę Atėnuose. Tuomet tur būt ir nesitikėta, kad senosios tradicijos atnaujinimas atneš puikių vaisių, t. y., kad nuo to laiko vėl kas ketvirti metai bus ruošiamos olimpiadės, kuriose penkių pasaulio dalių atstovai ves akyvaizdoje tūkstančių žiūrovų aršią, nors bekrauję kovą.

Rezultatai, kuriuos prieš 40 metų atsiekė pirmosios olimpiadės nugalėtojai, šiandie sukelia tik nusišypsojimą. Nubėgti 100 metrų per 12 sekundžių, o 1.500 mtr. per ketvertą minučių 33,2 sek., nustumti rutulį 11 mtr. 22 cntm. arba nusviesti diską 29 mtr. 15 ctm., kas tuomet buvo pasauliniu rekordu, nūn be didelio vargo pajėgia ir eilinis sportininkas. Vienok kas gali numatyti, ar po sekančių 40 metų, nūdieniai pasaulio rekordai nebūsią keleriopai padidinti.

Be lengvosios atletikos, pirmoje olimpiadėje dar būta šaudymo, irklavimo, plaukimo, teniso ir kitų rungtynių. Matome, kaip įvairaus jau tuomet buvo sporto. Su laiku prisidėjo įvairūs žiemos sportai, kojasviedis, krepšiasviedis ir t. p.

Pirmoji olimpiadė pasibaigė 1896 m. balandžio m. 15 d. Tą dieną Graikijos karalius įteikė nugalėtojams olimpiadės medalius ir alyvos šakeles iš šventojo Olimpios šilo.

Helėnų (graikų) žaidimai virto pasaulio žaidimais, kuriais juo toliau, juo labiau buvo domimasi. Eilinės olimpijadės: Paryžiaus (1900 m.), St. Louis (1904), Londono (1908), Stokholmo (1912), Antverpijos (1920), Paryžiaus (1924), Amsterdamo (1928) ir Los Angeles (1932 m.) ryškiai parodė aršias ir vis kas kart didėjančias tarptautines varžytines, kurios liudija nuolatinę visų tautų sporto pažangą.

1916 m. olimpiadė turėjo įvykti Berlyne, bet dėl siaučiančio tuo metu pasaulinio karo neįvyko. Ateinanti olimpiadė įvyks šią žiemą Vokietijoje. Jau dabar su nepaprastu įkarščiu ir rūpestingumu vokiečiai ruošia Berlyne olimpiadinį stadijoną, kuris bus žymiai didesnis ir įvairesnis, negu ankstyvesniųjų olimpiadžių stadijonai. Olimpiadinis komitetas turi daug darbo, nes be paruošiamųjų stadijono darbų yra dar visa eilė

kitokių, tarp kitko olimpiadės rengėjai sumanė Döberitze (prie Berlyno) įkūrti t. v. „olimpiadės kaimą“, kame būsią 150 nedidelių, gražių namelių atvykusiems sportininkams gyventi. Jie čia rasią visus galimus patogumus, kad galėtų stoti į rungtynes gerai pailsėję. Ateinančiai olimpiadei reklamuoti leidžiami du laikraščiai: vienas jų mėnesinis keturiomis kalbomis, o kitas dvisavaitinis 14 kalbų. Šie laikraščiai infor-



Juodas darbas gėdos nedaro — tai mūsų studentų šūkis. Vaizdelis iš lietuvių studentų kelionės po Vilniaus kraštą.

muoja pasaulį, kokia esanti priruošiamųjų darbų padėtis. Iki šiol olimpiadėj sutiko dalyvauti 49 tautos.

Šioje olimpiadėje dalyvaus ir Lietuvos sportininkai. Olimpiadės stadijone (aikštėje) plevėsuos ir lietuvių tautinė vėliava, kuri rodys pasauliui, kad ir lietuviai mėgsta sportą ir pajėgia rungtis su kitų tautų sportininkais.

B—kus.

V. DIEMEDYS

M. B.

Pavasarį sutikai kaip vandens leliją.
Nusišypsojai jam.
Vėjas žaidė tavaisiais plaukais,
juos glamonėjo...
Tu jį ir jis tave tikrai mylėjo.

Atėjo vasara karšta.
Sodžius su didmiesčiais susmaišė.
Visa gamta rengė mums vaišes.
Bet, štai, ir vėl naujas dyvas
— atkiutino ruduo vėlyvas.

Kaštonų lapai krito „bernardynuose“.
Tu nuėjai, lapus pamynusi,
ir su tavim viltis nuėjo...
Tik šalnos gailios, kaip motinos ašara,
su širdies skausmais jus palydėjo...

Stalo tenisas arba ping-pong.

Po sunkaus darbo, poilsio metu žmogus kartais reikalauja kokio nors pasilinksminimo, pramogos ar žaidimo. Rudens ir žiemos metui kaip tik tinka gražus ir labai įdomus kambarinis žaidimas, vadinamas stalo tenisu arba ping-pongu.

Šiam žaidimui reikalingas stalas, du stulpeliai, tinklas, dvi rakietės ir mažas sviedinėlis.

Nesunku surasti apie 3—4 metrų ilgio ir apie 1 metr. 50 cm. pločio stalą. Ties jo viduriu iš abiejų kraštų tam tikromis apkabomis pritvirtiname du 20 cm. aukščio stulpeliu. Abu stulpeliu skersai stalą sujungiame 17 cm. aukščio tinklu. Gauname du vienodo didumo, tinklu pertvertus, laukus.

Rakietę galima pasidaryti iš plonos lentelės. Imame lentelę, išabliuojame ją taip, kad liktų tik 4 milimetrų storio. Arba perkame gabalą diktos (fanieros), išpiauname pusiau apskritą plokštelę taip, kad ji būtų pločio apie 15 cm. ir apie 25 cm. ilgio. Žemai paliekame 5 cm. ilgio galą rankienai. Rankienai padaryti nupiauname nuo apskritos lazdos galą 5 cm. ilgio, perskeliame jį išilgai pusiau. Abi puseles pritvirtiname vyniukais prie skirtos rankienai vietos, apdailiname peiliu ir gauname savo rūšies lopetėlę arba rakietę. Tokiu pat būdu padarome ir kitą rakietę. Kad sviedinys perdaug nešokinėtų nuo rakietės, turėtume apvilkti gume nors vieną jos pusę.

Imame seną, nevartojamą dviračio rato vidurinę gumę, išpiauname panašią plokštelę ir priklijuojame prie abiejų ar vieno rakietės šono.

Ping-pongui sviedinėliai yra specialūs, padaryti iš plono celuloido. Galima jų gauti sporto, žaislų ir rašomųjų daiktų krautuvėse ar vaistų sandėliuose. Tie sviedinėliai gan stiprūs ir vieno pakanka ilgam laikui. Vienas sviedinėlis kaštuoja 15 — 20 skatikų.

Turėdami visus įrankius, galime pradėti žaisti. Abu žaidikai atsistoja pric stalo galų. Vienas žaidikų, kuris pradeda vadinasi padavėjas, o antras atmušėjas. Padavėjas muša rakiete (lopetėle) sviedinėlį į stalą taip, kad sviedinėlis pirmiausia atsimuštų jo lauke ir po to viršum tiklelio peršoktų į priešo lauką. Atmušėjas turi po to kai sviedinėlis kartą atšoko nuo jo lauko, rakiete grąžinti sviedinėlį viršum tinklelio į priešo lauką.

Žaidėjas laimi punktą: 1) jei priešas neteisingai padavė sviedinėlį, pav. nukrito žemėn nepalietęs priešininko lauko, arba savo lauką palietė daugiau negu kartą; 2) jei priešas neteisingai sviedinėlį grąžino, pav. nedavė sviedinėliui paliesti stalo, arba palietus sviedinėliui jo lauką, nepermušė į priešininko lauką; 3) jei priešas palietė sviedinėlį, kol šis dar neatsimušė jo lauke.

Reikia daryti taip, kad sviedinėlis atsimuštų savo lauke tik kartą ir grįžtų į priešo lauką viršum tinklelio.

Po kiekvienų 5 laimėtų punktų žaidėjai keičiasi rolėmis t. y. padavėjas darosi atmušėju, o atmušėjas padavėju. Kitaip sakant, sviedinėlį pradeda padavinėti antras žaidėjas. Kuris žaidėjų pirmas surenka 21 punktą, tas laimi s e t ą.

Pabaigus setą, žaidėjai keičiasi vietomis prie stalo galų. Jei vienas laimėjo vieną setą, o antras laimėjo antrą, tada žaidžiamas dar trečias setas. Žaidimą laimi tas, kas laimi du arba visus tris setus,

Šis žaidimas duoda šalia malonumo ir naudos: lavina pastabumą, greitą orientaciją, vikrumą ir pratina prie judesių taisyklingumo. Stalo tenisą gali žaisti ir jaunikaičiai ir panelės, vyrai ir moterys, žodžiu, visi, kas nori linsmai praleisti laiką.

Pramokus žaisti daromos rungtynės dėl meisterio titulo, dėl pirmenybės. Pramokę šį žaidimą galėtume ir mes surengti rungtynes dėl Vilniaus krašto meisterio titulo. Kiekvieno sodžiaus jaunimas išrinktų geriausį iš savo tarpo ir leistų lošti su kito sodžiaus atstovu. Po kelių rungtynių išsiskirtų valsčių geriausi lošikai, vėliau apskričių ir pagaliau vienas, nugalėjęs stipresnius lošikus, gautų Vilniaus krašto meisterio titulą.

Šis žaidimas jau įgijo pilietines teises. Jau senai žaidžiama miestuose. Dažnai įvyksta tarpmiestinės, o nepersenai įvyko net tarptautinės rugtynės, kurias laimėjo vos 14 metų jaunikaitis.

Tad žaiskime ir ruoškimės rungtynėms dėl pirmenybės.

Rusnis.

Kaip reikia valgyti.

Ar ir valgyt reikia mokėti? — paklaus kai kas. — Duokite tiktai ką valgyti, o kaip, tai aš jau pataikysiu.

Taip, valgyti mes pataikome, bet kaip mes valgome? Ne valgome, bet ryjame. Tik pasižiūrėkime. Paduoda šeimininkė karštos garuojančios sriubos bliūdą. Visa šeima valgo iš vieno bliūdo. Geriausiu atveju iš dviejų: iš vieno bliūdo valgo vyresnieji, iš kito vaikai. Vyresnieji valgo dar šiaip taip, pusiau žmoniškai, bet vaikai — skubėte skuba, ryte ryja. Žino, kad ne visuomet sriubos pakaks iki valiai. Todėl, kas greičiau valgys, tas daugiau ir suvalgys. Vadinas, to ir laimėta Pučia piliečiai karštą sriubą, degina lūpas, liežuvį. Ir taip nuo jaunų dienų žmogus įpranta greitai valgyti, kad paskui ir suaugusiam sunku jau atprasti.

Kam jau kam, bet valgymui reikia rasti laiko. Valgyti reikia pamažu, neskubant, kiekvieną kąsnį gerai sukramtant. Blogai sukramtytas valgis yra blogai virškinamas ir tiktai apsunkina virškinimo organų veikimą. Pereina per virškinamąjį kanalą ne visiškai tinkamai išnaudotas. Geriau suvalgyti mažiau, bet neskubant gerai valgį sukramtyti, negu daug suvalgyti, blogai, bet kaip apkramčius. Be to, skubėdami, mes dažnai valgome labai karštą, tik ką nuo ugnies nuimtą valgį. Tai irgi kenkia sveikatai. Valgiai turi būti nei per karšti, nei per šalti. Žinia, žiemos metu geriau valgyti šiltesnius valgius, karštomis vasaros dienomis — šaltesnius.

Skubėdami, rydami blogai sukramtytą valgį, valgydami labai karštą patiekalą, valgydami bet kaip ir bet kada, mes labai dažnai pagadiname sau vidurius.

Kaip sakyta, valgyi laiko reikia rasti, kad ir kažin kaip jo būtų stoka. Jeigu nėra laiko (darbymetė), tai geriau pusę dienos pabūti nevalgius, negu, pastvėrus puodynę, stovint, su kepure, ant greitųjų pasrėbti barščių, duonos pluta užkandžiaujant. Jeigu pasėdėsi prie stalo penkias ar dešimtį minučių ilgiau, tai dėl tų keleto minučių turtų nenustosi. Per tą dešimtį minučių lobių nesukrausi. Atvirkščiai, jeigu tą

keletą minučių nutrauksi, paskubėsi, ilgainiui galėsi susirgti įvairiomis virškinamųjų organų ligomis ir už tas minutes brangiai užmokėsi gydytojams ir vaistinėms, nekalbant jau apie pačią sveikatą, kuri yra neįkainojama.

Žmogaus viduriai, mitybos organai, yra lyg mašinos motoras, o valgis, tai benzinas, anglys. Jeigu motoras nepagedęs, sveikas, gerai veikia, tai ir mašina puikiai eina. Panašiai ir su žmogumi. Nuo vidurių, penybos organų sveikumo žymiai pareina ir viso kūno sveikata. Dar daugiau: nuo virškinamųjų organų sveikumo dažnai pirklauso ir pats žmogaus ūpas, gal net būdas. Nesveikų vidurių žmogus būna nuolat niū-



Viln. Liet. Stud. Dramos kuopelė po sėkmingo vakaro - koncerto 1932 m. Druskininkuose.

rus, surūgęs, susiraukęs, nelinksmas. Linksmumas, rimtas linksmumas, yra labai dažnai geros sveikatos, o ypač sveikų virškinimo organų pažymys.

Iš vieno bliūdo valgymas tarp kitko turi dar ir tą blogumą, kad padeda plisti įvairioms limpamoms ligoms. Jeigu vienas asmuo serga kuria limpamąja liga, tai ir kitas, valgydamas su juo iš vieno bliūdo, gali ta pačia liga užsikrėsti. Taigi, ir su mylimiausiu žmogumi nereikia valgyti iš vieno bliūdo, nes ir mylimiausias žmogus gali sirgti kuria limpamąja liga. Apskritai, pas mus įsigalėjęs paprotys valgyti iš vieno bliūdo keliems asmenims. Kitur tas paprotys taip toli siekia, kad ir svečiams nedaro skirtumo. Su tuo papročiu reikėtų griežtai kovoti.

Jeigu jau kalbėjome apie tinkamo kramtymo reikalą, tai sunku šioje vietoje nepaliesti dantų sveikatos. Tik sveiki dantys gali gerai, tinkamai valgį sukramtyti. Nuo dantų sveikumo žymiai pareina ir vidurių darbas bei sveikata. Sveikus dantis galima išlaikyti iki vėlios senatvės.

Ne tik galima, bet ir reikia. Tam yra dantų priežiūra. Kalbėdamas apie dantų priežiūrą, iš anksto pasisakau, kad šiuo reikalu kreipiuosi tik į jaunimą. Seno žmogaus jau neprikalbinsi valyti dantis. Antra vertus, seniai dažniausiai neturi jau ir kas valo: dantys išbyrėję. Kad nesulaukus panašaus likimo, reikia dantis valyti jau nuo jaunų dienų. Dantys valoma, šveičiama tam tikru šepetėliu, kurį, tur būt, visi bus matę. Šepetukas kaštuoja 20 — 30 skatikų. Gali jis kartais tarnauti ištisus metus. Bent vieną kartą per dieną, po vakarienės, pavalyti iš visų pusių dantis šepetuku, paplauti burną šiltu vandeniu. Dantų valymas užima daugiausia 2 — 3 minutes laiko.

Nesveika valgant dirbti kitą darbą, pav., skaityti. Prie stalo turi būti maloni, jauki nuotaika. Šilto valgio pavalgius, negerti tuojau šalto vandens. Po vakarienės neiti dar gulti apie valandą laiko. Bet, svarbiausia, saugotis valgyme pražūtingo dėsnio: daug, greit ir bet kaip.

P. K—čius.

Baltųjų naktų kraštas.

Mūsų žemės paviršius gan įvairus savo gamtos reiškiniais. Viename krašte viešpatauja amžini karščiai, kitam nenugalimi šalčiai. Vienur nepabaigiamos šviesios dienos, kitur įvairios tamsios naktys. O kai kur sutinkame visai keistų gamtos reiškinių. Viena tokių šalių — Suomija. Suomija garsi savo gamtos grožiu. Joje yra apie 60.000 ežerų. Toks milžiniškas ežerų skaičius, lyg voratinklis rudens dieną, dabina didžiulį 388 tūkstančių kvadratinių kilometrų Suomijos plotą. Trečią jos paviršiaus dalį užima vandenys ir pelkės.

Vienas didžiausių ežerų yra Suur-Saimaa. Nemaža ten yra pavienių ežerų, bet dauguma jų, tartum nepakenčią vienatvės, susijungę tarp savęs plačiais sąsiauriais.

Gražiai tuos Suomijos ežerus puošia didelės salos ir mažytės salelės. Kalnų Suomijoje beveik ir nėra. Šen ten randasi šioks toks kalnelis ir tai tik šiaurinėje jos dalyje — Laponijoje. Vienintelis milžinas, kuris lyg su pasididžiavimu žiūri į šiuos mažutėlius, tai Haldičokko kalnas, stovįs ant švedų-suomių sienos. Jo aukštis siekia 1356 m. Suomijoje kitados yra buvę dideli kalnai, tik jie neišliko iki mūsų laikų. Atėję ledynai, vėliau vandenys nušlavė tuos kalnus nuo žemės paviršiaus. Visi tie mažyčiai kalneliai—buvusiųjų milžinų kalnų likučiai. Suomijoj gyventojų yra apie keturi milijonai. Suomija nėra turtingas kraštas. Joje maža gamtos turtų, jos paviršius nederlingas. Nepaisant to, suomiai gyvena pasiturinčiai. Suomija ir šiandieną gali didžiuotis prieš kitas valstybes, ne tik savo daugybe ežerų, gražia gamta, bet svarbiausia, kad ji, vienintelė valstybė, kuri nejaučia sunkmečio. Gina ją nuo krizės ir maitina visą kraštą dideli jos miškai, kurie užima 80% Suomijos paviršiaus.

Nepaisant, kad Suomijoje nėra aukštų kalnų, tačiau kraštas labai įvairus. Keliauninininkams, atvykusiems į Suomiją, padaro nepaprastą įspūdį baltosios naktys.

Per visą vasarą Suomijoje diena esti daug ilgesnė, negu kituose Europos kraštuose, nors pati vasara yra trumpesnė už mūsų vasarą. Per kelias birželio ir liepos mėnesių savaites nebūna tikrosios nakties.

Nors saulė per šį laiką nusileidžia, kaip ir mūsų krašte, tačiau Suomijoje per šį laiką ir naktimis būna taip šviesu, kad galima skaityti knygą be lempos.

Ši šviesa ateina iš šiaurės, nes ten, Lediniuotojo vandenyno pakraščiais per du mėnesiu saulė visai nenusileidžia. Ši saulės šviesa turi didelės įtakos suomių kraštui. Ten ir javai prinoksta daug anksčiau, negu pas mus. Ten ir žmonės daug judresni, energiškesni ir darbštesni, nes saulės šviesa didina žmogaus energiją. Baltosios naktys prasideda birželio 24 dieną, dienos su nakčia susilyginimo metu, šv. Jono dieną. Toji diena yra iškilmingai švenčiama, kaipo šviesos diena. Suomiai labai džiaugsmingai sutinka tas baltąsias naktis.

Jaunimas bemaž visus metus rengiasi prie šių iškilmių. Joninių išvakarėse renkasi būriais į paupius ar paežeres, kur sukuria didžiulius laužus, ten vadinamus „kokko". Tada visas suomių kraštas nutviska laužų šviesa, o jų liepsnos liežiuviai, kildami į padanges, praneša baltųjų naktų pradžią.

Prie laužų susirenka ir vyresnieji pasižiūrėti jaunimo iškilmių. Jaunimas ruošia prie laužų vaidinimus, koncertus ir žaidimus. Čia parodo jis per metus padarytą pažangą, apsvarsto prabėgusį laiką ir iškilmingai pasižada dar daugiau dirbti, šviestis ir tobulėti artimoje ateityje. Tą vakarą suomių kraštas pavirsta, tartum rojum, visur ant kalvų, ežerų salose, pamiškėse liepsnoja laužai, visas kraštas aidi nuo skambių dainų.

Išmušus 12 valandai, prasideda, kaip pas mus naujais metais, sveikinimai, linkėjimai, įvairios jaunuomenės vadų kalbos ar net programinės paskaitos. Taip linksminasi jaunimas iki saulėtekio. Saulei tekant pasigirsta trimitai, prasideda priesaikos aktas. Visas jaunimas ir vyresnieji iškilmingai pasižada aukoti visas jaunąsias jėgas tautos labui, tėvynės gerovei. Savo pažadą laiko šventu ir stengiasi metų bėgyje jį vykdyti.

Saulei pakilėjus aukščiau, pilkajam vasaros ryto rūkui retėjant — grįžta jaunimas būriais namo ir vėl su naujais norais ir kilniais pažadais, tartum skruzdės, imasi kasdienių pareigų, kasdienio darbo.

A. T.

NESISEKA...

(Feljetonas).

Visa apylinkė sutinka, kad mūsų Grigas — vyras ne iš lentos iškirptas. Diktas, nesiaurų pečių, nosis, kaip burokas, o ūsai tai retenybė: reikalui esant, galima juos net už ausų užsukti. Bet visa nelaimė, kad ir jam, kaip Lazdynų Juozapui, nesiseka. Jau kelinti metai ieško žmonos ir vis negali surasti.

Blogumas tas, kad žmoną suranda, bet dėl pasogos negali susitarti. Ot, ir užpernai patiko Grigui Galinių Morta. Mergiotė ne plona, darbininkė, gera audėja, iš turtingos ir giminingos šeimynos. Žodžiu, Grigas, ilgai nelaukęs, pasikinko širmąjį, pasikviečia geriausį parapijoj piršlį ir drožia pas Mortą.

— Sveiki gyvi!

— Sveiki atvykę!

Galinis sodina svečius, Galinienė raiko pyragą, kamaroje dabinasi Morta — judėjimas, kaip Abisinijoj. Šiaip ar taip, Grigas Mortai, Morta Grigui — pirmos rūšies pora.

Žinoma, tuoj puslitris naminės, pusmetris dešros, gabalas kumpio, tuoj sūriai ir medus, ko tik dūšia geidžia.

Piršlys, išmovęs aštuntąjį stikliuką, mirkterėjo Grigui, atsikosėjo ir pradėjo:

— Taip, tai taip, bet kiek gi duosi pasogos?

— Kiek?

Galinis, lyg artistas nemirksėdamas drožia:

— Keturius šimtus grynais, dvi melžiamas, pusantros telyčios, 5 pūrus rugių ir 3 kviečių.

— O kiek žirnių?

— Žirnių nėra! Šiemet neužderėjo ir neduosiu.

— Prastas reikalas, — sako piršlys — be žirnių ir kiaulių nenušersi. Be žirnių ir zacirkos neišvirsi. Pridėk, tėve, nors porą pūrų žirnių.

Prasidėjo ilgos derybos. Galinis nenusileidžia ir įrodinėja, kad žirniai yra toks daiktas, kuris į pasogą neįeina.

Visai kitaip tvirtino piršlys.

— Tėve, pasiskaityk ką rašo „Ne mūsų Artojas", juk jis aiškiai tvirtina, kad ant žirnių visa ūkio kultūra ir žmonių laimė laikosi.

— Nė vieno grūdo, negaliu! — atspariai aiškinosi Galinis.

Gaidys jau pradėjo trečią giesmę, o pūras žirnių vis dar, lyg juoda šmėkla, stovi tarp Grigo ir Mortos.

Keikdami žemę, kurioj Galinio žirniai nederėjo, jaunieji grįžo namo. Gaila Grigui Mortos, bet dar labiau dviejų melžiamųjų, kurios Daugelių pieninėj būtų šimtus išvarę. Bet ką padarysi, juk reikia namuose ne tik šeimininkės, bet ir žirnių.

Praeina pavasaris, vasara, bet Grigas vis dar nepamiršta to pūro žirnių.

— Spiauk, Grigai, ant tų žirnių,—kalbina sutikęs šventoriuj piršlys,— kinkyk širmąjį, ryt važiuojam pas Agotą.

Kaip tarė, taip padarė.

— Kiek, tetule, pasogos duosi,—vėl teiraunasi įkaušęs Agotos užstalėj piršlys.

— Tris grynais, pusantros karvės, tris šluotas ir dešimts vištų.

— O gaidys?

— Gaidžio neduosiu. Vienas yra ir tas man reikalingas.

Piršlys nenusileidžia.

— Kaip tai neduosi? Gaidys tai vištų karalius! Be gaidžio namuose, kaip be žydo turguje. O pagaliau kas gi giedos? Be gaidžio, nežinai žmogus ne kada keltis. Kas jaunųjų mėšlyną saugos, jei gaidžio neduosi?

— Negausit ir baigta šneka!

Vėl Grigas su piršliu dulina namo. Vėl jo širdis plyšta iš skausmo dėl tokio nepasisekimo. Visą rudenį ir žiemą sėdi pirkioj. Nejaugi eisi sodžiun, tuoj prikiš gaidį.

Taip ir šiandien Grigas negali nė ištolo pažvelgt į gaidžius.

Jei ne tas žirnių pūras ir gaidys, gal jau jis būtų vienas iš laimingųjų.

Bulbakasiui pasibaigus Grigas vėl susirūpino šeimos židinio reikalu. Rengiasi antrą kartą pas Mortą, gal šiemet žirniai pas Galinius užderėjo, gal tuo būdu pernykštė kliūtis šeimos laimėn bus pašalinta.

A. S.

ŽINIOS

IŠ NEPR. LIETUVOS.

— Rugsėjo mėn. pabaigoje Klaipėdos krašte buvo rinkimai į vietinį seimelį. Rinkimų metu į Klaipėdą suvažiavo iš viso pasaulio apie 100 žurnalistų, kurie sekė rinkimų eigą ir juos aprašė savo atstovaujamuose laikraščiuose. Lietuviai šį kartą nieko nelaimėjo, bet nieko ir nenustojo. Seimelin išrinkti iš lietuviškų sąrašų šie žymūs Klaipėdos krašto veikėjai: Viktoras Gailius, Jonas Kybrancas, Andrius Borchertas, Stepas Baltrimas ir Kazys Pranaitis.

— Lakūnas Feliksas Vaitkus, nugalėjęs Atlantą, į Kauną atskrido spalių 2 dieną. Aerodrame buvo iškilmingai sutiktas ir nulydėtas į miestą didžiulės minios. Spalių 5 dieną buvo surengta teatre iškilmingas lakūno pagerbimas. Sveikinimų metu Vaitkus buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo III laipsnio ordinu, Šaulių Sąjungos auksiniu ženklu ir kai kurių draugijų garbės nario diplomais Kitą dieną Vaitkus apsilankė pas Valstybės Prezidentą, ministerių pirmininką, kariuomenės vadą, užsienių reikalų ir pas kitus ministerius. Spalių 9 dieną Feliksas Vaitkus Kauno gatvėse rinko Vilniaus reikalams aukas.

— Šiemet Vytauto Didžiojo universitetan įstojo 645 abiturientai ir apie 400 jau studijavusių studentų.

— Šį mėnesį Kaune pasirodė naujas mėnesinis žurnalas *„Geležinkelininkas“*, kuriame Lietuvos geležinkelių tarnautojai nagrinėja savo kultūrinius, ekonominius ir profesinius klausimus.

— Šio mėn. 8 dieną Paventyje buvo didelės iškilmės, kuriose dalyvavo valdžios atstovai ir daug apylinkės ūkininkų. Tą dieną buvo atidarytas antras Lietuvoje cukraus fabrikas, kuris turės didelės ekonominės reikšmės apylinkės ir viso krašto gyventojams. Ūkininkai turės kur parduoda runkelius ir nereikės iš užsienių gabenti cukraus.

— Šiemet Lietuvoje yra 8.855 skautai. Jų tarpe 495 skautų vadai, 243 jūros skautai, 2.926 „vilkiukai“, 301 skautas vytis ir 4.890 šiaip skautų.

— Kaune yra Bendrovė „Maistas“, kuri superka iš ūkininkų gyvulius ir gabena jų mėsą į užsienius. Bendrovė „Maistas“ nuolat auga ir tobulėja. Paskutinėmis dienomis Švedijoje nusipirko du jūros laivu, kurie bus naudojami maisto gaminių išvežimui į įvairias šalis.

— Visas pasaulis kaskart labiau domisi Lietuvos gyvenimu. Įvairūs diplomatai, žurnalistai nuolat teirausi visokių žinių. Jiems informuoti Ženevoje įsteigtas lietuvių informacinis biūras, kuris nuolat teiks apie Lietuvą įvairių žinių.

— Baigiama Kaune įrengti didžiausi Pabaltėje rūmai — Vytauto Didžiojo muziejus. Netrukus bus atvežti iš Belgijos ir pakabinti muziejaus bokšte 38 varpai, kurie skambės tik iškilmingiausiais lietuvių tautos gyvenimo momentais.

— Šiemet Nepr. Lietuvoj yra 30 vidurinių ir žemesnių amatų mokyklų, kuriose mokosi 2.250 jaunų amatininkų.

— Šio mėn. 10—11 d. Kaune įvyko Lietuvos katalikų veikimo centro metinė konferencija, kur apsvarstyta katalikiškų organizacijų veikimas ir nustatyta veikimo planas. Šios konferencijos proga buvo surengta katalikiškos spaudos paroda.

— Šiemet Nepr. Lietuvoje yra 2.556 pradžios mokyklos, kurias lanko 268.618 mokinių. Tose mo-

kyklose dirba 4.976 mokytojai. Visoms pradžios mokykloms priklauso 5.377 hektarai žemės. Vienai mokyklai vidutiniškai tenka 3 ha.

— Šio mėn. pradžioje į Kauną buvo atvykę anglų, italų ir norvegų pirkliai. Jie tarėsi su Lietuvos prekybininkais dėl linų, bulvių ir javų supirkimo Lietuvoje.

IŠ LENKIJOS.

— Spalių mėn. 4 dieną Varšuvoje buvo sukviesti pirmieji naujo Lenkijos seimo ir senato posėdžiai. Tą dieną buvo sudaryti seimo ir senato prezidiumai. Seimo maršalka išrinktas Caras, vienas naujosios Lenkijos konstitucijos autorių, senato maršalka — pulkininkas Prystoras, buvęs ministeris pirmininkas, kilęs iš Vilniaus krašto. Po to abi įstatimdavybės įstaigos buvo paleistos, bet dabar vėl sušauktos, kad priimtų įstatymą, kuriuo būtų įgaliotas valstybės prezidentas leisti parėdymus, tvarkančius iždo reikalus. Mat, nesenai pasikeitė ministerių kabinetas: pulk. Slavekas su savo ministeriais atsistatydino, o naują kabinetą sudarė buvęs Varšuvos miesto komisaras Kościałkovskis. Naujas kabinetas numatė visą eilę finansinių ir apskritai ekonominių reformų ir todėl nori turėti atitinkamus įgaliojimus.

— Varšuvos apygardos teisme nagrinėjama didelė ukrainų byla, kurioje kaltinama dvylika asmenų už ministerio Pierackio nužūdymą. Pats žudytojas yra pabėgęs į užsienius, teisiami tik jo padėjėjai. Toje byloje bus išklausinėta apie 200 liudininkų ir todėl byla nusitęsianti ilgesnį laiką.

— Paskutiniu laiku gerokai pašlijo Lenkijos santykiai su Čekija. Lenkų spauda daug rašo, kaip čekai spaudžia lenkus Češine ir Moravijoj, uždarinėdami lenkiškas mokyklas ir draugijas, sustabdydami laikraščius, areštuodami lenkų veikėjus ir panašiai. Daugelyje Lenkijos miestų buvo rengiami mitingai ir griežtai protestuojama prieš čekų elgesį. Nesenai Čekijos vyriausybė atėmė lenkų konsului Ostravoje teisę toliau eiti konsulo pareigas. Atsakydama į tai Lenkijos vyriausybė atėmė tokią pat teisę dviem čekų konsulam: Poznanėje ir Krokuvoje.

IŠ MŪSŲ PADANGĖS.

Sukūrusiems lietuviškos šeimos židinį draugams Elžbietai Steckaitei ir Kaziui Jarmaliui linkime daug laimės.

Švenčionėlių Liet. Šv. Kaz. D-jos Skyriaus
Valdyba.

Švenčionys. Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos skyriaus rūpesniu buvo surengta kun. prof. Jono Skruodžio atminimui pagerbti akademija.

Akademiją atidarė Ceikinių klebonas kun. Varanavičius. Velionies dvasišką darbuotę nušvietė kun. dr. Gailiušas, o stud. Žukas nupasakojo Velionies nuveiktus darbus literatūros, pedagogikos ir švietimo srityse. Po to padeklamavo Kaleckaitė, o Činčikas ir Garbauskas paskaitė savus kūrinius, parašytus Velionies atminimui. P. Siniaus vedamas choras pagiedojo religinio turinio kantatas ir padainavo keletą dainelių.

Kitą dieną už Velionį buvo atlaikytos gedulinės pamaldos. Po to kapinėse buvo pašventintas Velioniui pastatytas paminklas. Ž.

Lazinkos, Tverečiaus vals., Švenčionių apskr. Vietinis Liet. Šv. Kaz. D-jos skyrius pavyzdingai veikia: dažnai rengia susirinkimus, paskaitas ir įvairias pramogas. Šio skyriaus rūpeščiu šiemet surengta du lietuviški vakarai. Į vakarus atsilankė visos apylinkės jaunimas ir vyres-

nieji. Atsilankiusieji buvo patenkinti gražiai suvaidintais veikalais. *V.*

Mergažeris, Varėnos vals., Vil.-Trakų apskr. Pereito mėn. 15 d. vietinio Liet. Šv. Kaz. D-jos skyriaus rūpesniu buvo surengtas viešas lietuviškas vakaras. Suvaidinta komedija „Jonas Durnelis". Po vaidinimo viena mergaičių padeklamavo iš „Jaunimo Draugo" keletą eilučių, kurios labai patiko susirinkusiems. Po to publika sugiedojo Tautos himną—Lietuva Tėvynė mūsų.

Tenka pastebėti, kad nevisi moka savo himną, todėl būtinai reikėtų jis išmokti.

Po vaidinimo jaunimas pažaidė, pašoko. Šokius pradėjo, kaip ir visada, suktiniu, tik gaila, kad vėliau mažai šokta tautiškų šokių.

Susirinkusieji buvo patenkinti mergažeriečių surengta pramoga. Namo skirstėsi kupini vilčių, kad ne užilgo vietinis jaunimas vėl surengs panašią pramogą ir duos progos lietuviškajam apylinkės jaunimui kartu pažaisti ir pasilinksminti.

Vienanagis.

Antalgė, Rimšės vals., Brėslaujos apskr. Nors sodžius ir išsiskirstęs į viensėdžius, bet jaunimas pavyzdingai veikia, susitelkęs Liet. Šv. Kaz. D-jos skyriun, kuriam sėkmingai vadovauja p. Alf. Žurumskas.

Vietinis jaunimas, skaityklos vedėjo p. Vinco Mačionio padedamas, pereito mėnesio gale surengė vakarą. Buvo vaidinta komed. „Nesipriešink" ir dialogas „Pas barzdaskutį". Į vakarą buvo atsilankęs ir apylinkės jaunimas, kuris po vaidinimo gražiai padainavo, pažaidė ir pašoko.

Ilgių Žuvis.

Senkūrai, Krasnavo vals., Suvalkų apsk. Nors ir nelengvos čia darbo sąlygos, tačiau jaunimas dirba. Nesenai čia buvo surengta lietuviškas vakaras, Vaidinta buvo komedija „Mirta Činčibiraitė". Po vaidinimo dar vietinio Liet. Šv. Kaz. D-jos skyriaus nariai padeklamavo ir A. Puniškio vedamas choras padainavo gražių lietuviškų dainelių.

Artistas.

Dainava, Varėnos vals. Ne visas mūsų jaunimas supreto šviesos kelią. Vieni dalyvauja organizuotam gyvenime, prisideda prie vakarėlių rengimo, kiti ne tik nepritaria, bet ir nepadeda nei vakarėlių rengti, nei lankosi į susirinkimus.

Šio mėn. 6 dieną buvo vietinio Liet. Šv. Kazimiero D-jos skyriaus narių susirinkimas, kuriame mokyt. Šičkaitė skaitė paskaitą apie lakūno Felikso Vaitkaus skridimą ir šio žygio reikšmę lietuvių tautai.

Narys.

Mielagėnai, Švenčionių apskr. Šiame miestely pereito mėn. 8—10 dienomis „Ryto" skaityklos bute buvo suruošta liaudies meno paroda. Šią parodą organizavo p. A. Čepulienė, kurios minčiai ir pastangoms pritarė ir padėjo vietinis jaunimas. Šioje parodoje buvo išstatyti eksponatai tik iš Mielagėnų valsčiaus sodžių. Parodą lankė ir kitų valsčių gyventojai, netruko lankytojų iš Švenčionių ir iš Vilniaus. Viso parodą aplankė 2.132 žmonės. Visi parodos lankytojai turėjo progos pasigerėti įvairiais jaunimo meniškais dirbiniais. *Viet.*

Navikai, Dūkšto vals., Švenčionių apskr. Mūsų sodžiaus jaunimas neatsilieka nuo kitų. Dažnai rengia vakarėlius ir Liet. Šv. Kaz. D-jos skyriaus narių susirinkimus. Pereito mėn. gale Šv. Kaz. D-jos skyriaus narių pastangom ir skaityklos vedėjo Ed. Stankevičiaus pagalba buvo surengtas vakaras. Vaidinta kom. „Pampalio piršlybos". Vakarą norėjo sutrukdyti apylinkės išsigimėliai, bet vietinis jaunimas trukdymų neboja ir vykdo savo sumanymus.

Kerpė.

IŠ VILNIAUS.

Išvažiavo užsienin. Šio mėnesio pradžioje išvažiavo kun. K. Pukėnas į Liuveno universitetą (Belgijoje) studijuoti visuomeninių mokslų.

Pereito mėn. gale išvyko Vienos universitetan stud. K. Linkaitė studijuoti vokiečių kalbą.

Studentų arbatėlė. Šio mėn. 20 dieną Studentų S-gos bute buvo suruošta studentų susipažinimo arbatėlė. Arbatėlės metu S-gos vicepirm. P. Grybauskas pasveikino naujai įstojusius S-gon narius. Po to kalbėjo Laik. Vil. Liet. K-to pirm. p. K. Stašys ir ukrainų studentų atstovas p. V. Decyk. Naujai įstojusių S-gon studentų vardu kalbėjo Vyt. Martinkėnas.

Iš Mokslo D-jos. Šio mėn. 20 dieną Liet. Mokslo D-jos Valdyba surengė paskaitą. Skaitė D-jos pirmininkas kun. dr. Viskantas apie lietuvių santykius su rusais 1920 m. Prelegentas šiame susirinkime paskaitė tik pirmą dalį savo paskaitos, kita dalis bus skaitoma vėliau.

Sporto Klubas. Prieš keletą mėnesių, susirinkę mūsų sportininkai bei sporto mėgėjai ir apsvarstę sporto reikalus, nutarė įkurti sporto klubą. Steigėjai, surašę klubo įstatus, padavė miesto storastijai patvirtinti. Šiomis dienomis miesto storastija įstatus patvirtino. Artimiausiu metu bus sušauktas susirinkimas ir išrinkta valdyba.

Simfoninis koncertas. Pereito mėn. 28 d. Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje buvo surengtas prof. K. Galkausko rūpesčiu simfoninis koncertas—paskaita.

Prof. K. Galkauskas savo paskaitoje nupasakojo simfoninio orkestro organizaciją. Paskaitą iliustravo muzika. Be to, simfoninis orkestras atliko paties prelegento sukomponuotą polonezą ir stygų orkestras keletą kitų dalykėlių.

Po pertraukos mažasis simfoninis orkestras atliko Haydno simfoniją, o pilnas orkestras išpildė prof. Galkausko naują muzikos kūrinį „Baleto valsas".

Koncertas buvo užbaigtas Čaikovskio IV simfonija.

Iš „Romuvos" Klubo. Šio mėn. 19 dieną buvo pirmas po atostogų romuviečių susirinkimas. Susirinkime apsvarstyta visa eilė bėgamųjų klausimų ir priimta keletas nutarimų. Tarp kito nutarta surengti XI-10 d. vysk. Motiejui Valančiui pagerbti akademiją, o kiek vėliau suruošti lietuviškos muzikos vakarą.

Tame susirinkime išrinktas, vieton išvykusio Varšuvon studijuoti A. Jakubėno, naujas sekretorius A. Burokas.

Mokytojų S-gos dešimtmetis. Šiais metais sueina 10 metų nuo Vilniaus Lietuvių Mokytojų Sąjungos įsikūrimo. S-gos valdyba ruošiasi šias sukaktuves atitinkamai paminėti.

Mokinių susirinkimas. Šio mėn. 20 dieną buvo Vytauto Didž. gimnazijos mokinių lavinimosi kuopos susirinkimas, kuriame mokin. J. Puišė skaitė apie Čiurlionį, o mokin. J. Čenys — apie Vilniaus miestą.

Iš skautų gyvenimo. Atsistatydinus ligšioliniam draugininkui, išrinktas naujas—mokin. Sliekas Bronius, o jo padėjėju Bernatavičius Morkus. Sekmadienį buvo skautų šaudymo rungtynės, kurias laimėjo „Genių" skiltis. Geriausiai iš skautų šaudo Savickas Vladas, nes iš 50 galimų punktų laimėjo 41.

Spaudos savaitė. Vilniaus lietuvių visuomenė lapkričio 3—10 dienomis rengia lietuviškos spaudos savaitę. Pageidaujama, kad ir Vilniaus krašto sodžiaus organizuotas lietuvių jaunimas surengtų panašias spaudos savaites ir ta proga paplatintų lietuvišką spaudą tarp savo tautiečių.

ĮDOMIOS NUOTRUPOS

Kaip atsirado kalbos. Dabar priskaitoma daugiau, kaip 800 kalbų visose pasaulio šalyse. Azijoje—153, Afrikoje—114, Australijoje ir Okeanijoj - 117, Amerikoj—423, Europoje—53 kalbos. Suprantama, kad kalbų išsiplatinimas yra labai įvairus. Vieną kalbą, pavyzdžiui, anglų, išgirsi visame pasauly, o kitą tik kur nors tolimam dykumos užkampy.

Pirmykštė žmogaus kalba buvo daugiausia judesių kalba. Ir dabar dar kalbėdami žmonės, be žodžių, daro įvairius judesius — rankomis, veido mimika. Keliauninkai užtinka tokių žmonių, ypač juodaodžių tarpe, kurie patamsy net nesusikalba, nes nemato, kaip kalbantis savo mintis papildo judesiais.

Panašiai kalba nebyliai. Jie supranta tik judesius. Įdomu, kad laukinis žmogus lengviau susikalba su nebyliu, kaip su kalbančiu. Jų judesiai turi daug bendrumo.

Kultūringų tautų kalbose galima priskaityti iki 100.000 žodžių. Bet yra tokių tautų, (Afrikoje juodaodžiai), kurių kalboje tėra vos apie 400 žodžių. Štai dėl ko pas nekultūringas tautas daug reiškia judesiai, gestai, mimika.

Kalboje žodžių gausumas priklauso nuo tautos kultūringumo. Juo tauta kultūringesnė ir išmokslinta, tuo jos kalboje daugiau žodžių. Pavyzdžiui, yra tautų, kurios gyvena dykumose, pažįsta tik siaurą žemės sklypą, kur nėra nei upių, nei ežerų. Tokios tautos savo kalboje neturi ir žodžių, kurie reikštų ežero ar upės pavadinimą.

Jei pažiūrėsime į tautų kalbas, pamatysime, kad jose yra daug visoms kalboms žodžių. Tie žodžiai tik savotiškai perdirbti ir pritaikyti tos kalbos savumams. To priežastis greičiausia bus ta, kad tautos nuo neatmenamų laikų gyveno vienos su kitomis, turėdamos tam tikrus santykius ir bendrus interesus. Be to, dauguma tautų, kaip tai Europos tautos, paeina iš vienos indo-europiečių giminės. Todėl kalbose yra užsilikusių panašių žodžių bendra reikšmė.

Kokios priežastys buvo, kad tiek kalbų atsirado?

Labai senai, kada žmogus gyveno urve ir nepažinojo nei jokių metalų, nei išradimų, nebuvo nei tautų, nei valstybių. Žmogus gyveno iškarto tik savo šeimoje ir kalbėjo tur būti viena kalba. Laikui bėgant, šeimos padidėjo, susidarė giminė. Po kiek laiko ir tų giminių skaičius padidėjo. Jos viena nuo kitos ėmė tolti, užimdamos naujus žemės plotus. Taip ir kalba, iš lūpų į lūpas eidama, ėmė keistis. Be to, žmogus pažindamas vis kaskart daugiau ir daugiau dalykų, kartu plėtė ir savo kalbą, papildydamas ją vis naujais žodžiais. Tuo būdu darėsi vis naujos kalbos. Mes patys gerai žinome, kad daug yra kitokių žodžių, nekalbant jau apie tarmes, net gretimoje apylinkėje.

Dažnai tautos, užkariaudamos kitas tautas, joms primeta ir savo kalbą. Taip, pavyzdžiui, prūsus užkariavo vokiečiai ir jiems primetė savąją, vokiečių kalbą. Dažniausiai kalba nustato ir žmogaus tautybę. Tik ne visada. Bet su svetima kalba įsigali svetimi papročiai, o kartu vyksta ir nutautėjimas. Todėl išlaikyti savąją kalbą ir ją branginti kiekvieno tėvynės mylėtojo yra svarbi prievolė.

Vyrai pavydesni už moteris. Kas pavydesnis — vyras ar moteris? Kas pavydo apakime dažniau pavartoja peilį, revolverį, sie-

ros rūkštį, vitriolį ar kitą aklo keršto įrankį? Kažkodėl manoma, kad moterys dažniau keršija iš pavydo ir iš to sprendžiama, kad moterys yra pavydesnės negu vyrai.

Tačiau nesenai prancūzų laikraščių paskelbta statistika rodo ką kita. Pasirodo, kad moterys dažnai būna pavydžių vyrų aukos, negu vyrai moterų. Pavyzdžiui, 1930 metais Paryžiuj 36 vyrai iš pavydo nužudė savo žmonas. Be to, 44 moterys buvo pavydžių vyrų sunkiai sužeistos. Tuo tarpu nuo moterų iš pavydo nukentėjo tik 12 vyrų, būtent, 4 buvo savo meilužių užmušti ir 8 sužeisti.

Vienas prancūzų mokslininkas—psichologas, pasiremdamas šia statistika, tvirtina, kad vyrai sunkiau nugali apviltos meilės sukeltus pavydo jausmus, negu moterys.

Savo teorijos patvirtinimą mokslininkas mato ir tame, kad vyrai sunkiai pergyvena meilės dramas ir dažniausiai atkeršiję patys nusižudo. Apviltos gi moterys, atkeršiję vyrams, pačios žudosi retai. Taip, 1930 metais Paryžiuj iš pavydo nusižudė 23 vyrai, o moterys tik dvi.

Senovės pinigai. Anglijoj, Londone, šiomis dienomis buvo pardavinėjami iš licitacijos įvairūs seni daiktai. Tarp tų daiktų labiausia visų dėmesį patraukė pinigas, kuris svėrė 19 ir pusę kilogramo. Pinigas buvo varinis, muštas švedų karalienės Kristinos 1650 metais. Pinigas turėjo vertės 20 švedų kronų (apie 50 auks.) Švedija tada turėjo daug vario, tad ir leido labai daug varinių pinigų.

Pinigų kalimas anais laikais brangiai kaštavo, užtat stengtasi juos daryti, kiek galint, didesnius. Šitie pinigai išsilaikė iki aštuonioliktojo šimtmečio pabaigos. Žinoma, tokių pinigų kišenėn įsidėti nebuvo galima. Jie būdavo nešiojami ir vežiojami maišuose, kai koki akmens. Jeigu reikėjo gabenti didesnę sumą, tai pinigai būdavo stačiai sukraunami vežiman, kaip malkos ar akmens. Pasakojama, jei ūkininkas eidavo karčiamon išsigerti, tai imdavo ant pečių vieną pinigą, atėjęs numesdavo jį po stalu, pasidėdavo ant jo kojas ir gerdavo, kol viso nepragerdavo.

Panašūs pinigai būdavo ir kai kuriose kitose šalyse, ypač Vokietijoj. Kai kurie karaliai, norėdami pasigirti savo šalies turtingumu, liepdavo tyčia mušti tokius didelius pinigus.

Šis tas apie knygas. Seniausia pasaulyje knyga yra „Priss Payrus". Ji yra prancūzų tautiniam muziejuje Paryžiuje. Knyga buvo parašyta 335 metais prieš Kristaus gimimą. Atrado ją vienam kapinyne ties Tebais mokslininkas „Priss Payrus", kurio vardu buvo ir pavadinta toji knyga.

Didžiausioji pasaulyje knyga yra anatomijos atlasas. Jis yra Valstybinėj Amatų mokykloj Vienoje. Ilgumo ji turi 1,90 metrų, pločio 90 centim. Spausdino ją nuo 1823 — 1830 m.

Mažiausia knyga pasaulyje, kuri yra 10 milimetrų ilgumo ir 6 platumo, buvo išspausdinta Italijoje 1897 metais.

Sunkiausia pasaulyje knyga yra „Itakės Istorija", kuri buvo atspausdinta pradžioje šio šimtmečio vieno habsburgų kunigaikščio rūpesčiu. Ji sveria 48 kilogramus.

Brangiausia knyga yra Gutenbergo biblija. Už šią knygą prieš porą metų daktaras Vollberhs sumokėjo 2.800.000 auksinų.

Labiausiai skaitoma knyga yra Šv. Raštas, kurio pasaulyje yra išplatinta apie 500 milijonų egzempliorių 630 kalbų.

Kaip skusti barzdą? Daug vyrai kenčia skusdami barzdą, ypač kada skustuvas neaštrus. Skutant barzdą, reikia kuo labiausiai suminkštinti barzdos plaukus. Viena geriausia plaukų suminkštinimo priemone yra vazalina. Prieš skutantis

reikia plonai patepti veidą vazalina, o vėliau muilu gerai įtrinti ir skustis. Plaukai taip suminkštėja, kad ir neaštriu skustuvu be skausmo galima nusiskusti.

Keisti papročiai. Moteris Korėjoj neturi nei vardo nei pavardės. Ji nekuomet nei teisiama nei baudžiama, kadangi nelaikoma asmeniu. Į kambarį, kuriame gyvena moteris, niekam negalima įeiti, net gi policijai. Prieš saulei nusileidžiant moteris neturi teisės pasirodyti gatvėje. Tik vakare, kada vyrai grįžta iš darbų, pasigirsta trimitas, pranešąs, kad moterys turi teisę išeiti į gatvę.

Kava. Kavos medžiai auga šiltose šalyse, kaip Afrikoj ir Amerikoj. Kavos medis auga neaukštas Jis panašus į mūsų vyšnias. Kavos medžio žiedai balti, gardžiai kvepia, uogos sultingos, raudonos. Nuo vieno medžio galima gauti 5—10 svarų kavos.

Daug padirbėti reikia, kol iš tų grūdų gauna kavos. Pirmiausia renka kavos uogas ir džiovina jas saulėje. Išdžiovinus tas uogas, tam tikru prietaisu pašalinama mėsos, o likusias sėklas mirko visą parą vandeny ir vėl džiovina saulėje. Padžiūvusios sėklos darosi žalsvos. Taip priruoštą kavą parduoda. Sandėliuose kavos sėklas atrenka ir suskirsto rūšimis.

Kavos prekyba labai išplitusi. Vien Europa kasmet suvartoja kavos kokį šimtą milijonų kilogramų.

Greitumo rekordai. Nuskrido per valandą italų lakūnas Agello 709,2 kil., reiškia, per sekundę 194 metrus.

Nuplaukė amerikietis Peter Fick 100 metrų per 56,6 sek. per valandą—6½ klm.

Nuėjo italas Altimani 1000 metrų per. 3 min. 35 sek., per valandą nueitų 15 klm.

Nubėgo amerikietis Placock 100 metrų per 10,2 sek., per valandą nubėgtų 35 klm.

Nuvažiavo dviračiu prancūzas Michord 500 metrų per 29,8 sek., per valandą važiuodamas tokiu greičiu nuvažiuotų 62 klm. 283 metrus.

Slydėm (nartom) austras Gasperl per valandą nušliaužė 136 kilometrus.

Motociklu vokietis Henne nuvažiavo per valandą 246 kil. 238 metrus.

Automobiliu anglas Campbella per valandą nuvažiavo 485 kilometrus.

Kaip matome, greičiausia susisiekimo priemonė yra orlaivis ir didžiausias greičio rekordas žmogaus pasiektas—709 klm. per valandą.

Kuo gražinti veidą? Dažnai žmonės, ypač mergaitės veidui gražinti vartoja įvairius tepalus, kurie brangiai kaštuoja ir be to dar gadina veidą.

Patartina vartoti šias namines kosmetikos priemones: svogūną, pamidorą ir agurką.

Kas turi nesveiką ar kuo nors sužaluotą veido odą, tegul valgo kasdien žalių svogūnų. Svogūnų syvai valo kraują ir retina jį. Tuo būdu padeda odai, ypač veido, kuri yra daug jautresnė.

Dar geresnė gražinimo priemonė yra pamidoras. Prieš gulant reikia nusiprausti šiltu vandeniu ir, perpiovus pamidorą pusiau, ištrinti jo syvais veidą. Pamidoro syvai tegul džiūną ant veido. Kitą dieną, ryte, reikia nusiprausti šiltu vandeniu. Ir taip padirbėjus keletą dienų, savaitę, veido oda pasitaisys ir taip išgrožės, kad sunku bus ir pažinti.

Gera priemonė taip pat yra šviežių agurkų tepalas.

Reikia nulupti agurką, išimti sėklas, išspausti vandenį, supiaustyti į gabalus ir išvirti dažnai maišant. Išvirus, reikia perkošti pro rūbą ir dar kartą išvirti, kad tepalas sutirštėtų.

Ataušius reikia sumaišyti su lanolina, išdėstyti į mažas medines skrynutes ir padėti kur nors šaltoje

vietoje. Vakare reikia plonai ištepti veidą rankas ir eiti gulti. Ryte nusiprausti šiltu vandeniu. Panašiai padarytas iš obuolių, arbuzo ir kitų vaisių tepalas, taip pat gerai valo odą ir gražina veidą.

Zinoma, tie tepalai turi būti gerai pagaminti, blogi tepalai gali pakenkti.

Karštas garsas. Kiekvienas žino, kad galima nusideginti ugnimi, bet kad būtų galima nusideginti garsu, tai šitam nelabai kas norės tikėti. Bet taip yra. Garsas, kurį mes savo ausimis girdim, yra oro virpėjimas. Oras vėl virpa, sujudintas kokios nors medžiagos, sakysim, žmogaus ar kokio gyvulio gerklės stygų, vėjo, smūgio ir t. t. Bemaž kiekvienas smarkesnis judėjimas sukelia oro bangas, kurias mūsų ausies nervai pagauna.

Oro virpėjimas būna ne vienodas Jei oras virpa labai greitai, tai tą virpėjimą mūsų ausis atjaučia, kaip aukštą toną, jei virpa pamažu, tai mes jį jaučiame, kaipo žemą toną.

Mūsų ausis jaučia tik tokius oro virpėjimus, kurie nėra retesni kaip 21 kartus per sekundę, ir ne dažnesni, kaip 20.000 kartų per sekundę. Jeigu oras virpa lėčiau arba greičiau, kaip čia nurodyti skaičiai, mūsų ausis jau tokio virpėjimo negirdi.

Nesenai mokslininkams pavyko elektros, vadinamos kintamos srovės, pagalba padaryti virpėjimus iki 300.000 per sekundę ir dar daugiau. Žinoma, tokio virpėjimo žmogaus ausis jau nejaučia. Bet užtai, jei paimti virpančią tokiu greitumu vielą grynais pirštais, tai pirštai apsideginama. Jeigu tą vielą prikišti prie stiklo, tai ji stiklą piauna lyg koks piūklas, palikdama baltus smulkučius miltelius. Jei įdėti į vandenį gyvo sidabro ir įleisti šitaip virpančias vielas, tai vanduo taip susimaišo su gyvu sidabru, kad pasidaro juodas skystimas, kuriuo galima rašyti, kaip rašalu. Tokiu būdu galima sumaišyti žibalą ir įvairius riebalus su vandeniu taip, kad pasidaro vienodas skystimas, kuris visiškai skiriasi nuo tų dalykų, iš kurių jis padarytas. Galima tokiu pat būdu sumaišyti vandenį su švinu į visai kitonišką, nei į šviną, nei į vandenį nepanašų, skystą daiktą gauti.

Tikimasi, kad šitas išradimas galima bus gerai panaudoti įvairiems darbams ir naujų medžiagų gamybai.

Nepaprastai veikia koks greitas virpėjimas ir gyvius. Jei įleisti virpančias šituo virpėjimu vielas vandenin, tai visi gyviai nuo didžiausių iki mažiausių žūva. Taigi, šituo būdu labai gerai ir patogiai galima sterilizuoti (apvalyti nuo visų bakterijų ir mikrobų) vandenį, pieną ir kitus skystimus. Dabar visa tai yra daroma šildymu bei virinimu. Tačiau virinimas pakeičia kai kurių skysčių, pavyzdžiui, pieno, savumus ir šiaip brangesnis.

Be to, tikimasi šitą išradimą pavartoti kai kurių ligų, pavyzdžiui, vėžio ir kitų piktų skaudulių gydymui.

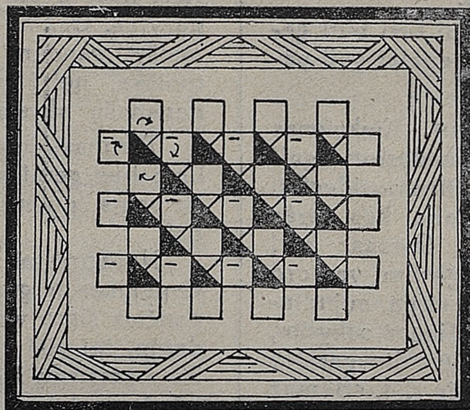
Lokiai. Lietuvoje lokiai jau išnyko. Senesnieji žmonės apie lokius dar moka papasakoti įvairių juokingų nuotykių.

Kartą pagirio ūkininkui dingo juodas jautis. Šeimininkas, bijodamas, kad vilkai jaučio nepapiautų, nubėgo ieškoti. Paėmęs šaką, pasileido į krūmus. Tik žiūri prie kelmo guli kažkas juodas. Manė, kad jautis. Tyliai priselino ir drožė rykšte per strėnas. Vietoj jaučio pašoko lokis ir spruko į krūmus.

Anksti rytą šeimininkas su bernu nuėjo į mišką jaučio ieškoti, kurį rado gyvą ir sveiką. Taip pat jie rado ir... negyvą lokį, kuris nugaišo iš baimės, kai jam šeimininkas sukirto netikėtai rykšte per kailį ir suriko į ausį.

GALVOSUKIAI ???

1. Uždavinys.



Įrašę į tuščius langelius raides, gausime tryjose eilėse po keturius žodžius kiekvienoj eilėj, kiekvieną žodį iš keturių balsių. Žodžiai susidarys, skaitant raides ta kriptimi, kaip eina laikrodžio rodyklė, aplink užimtą langelį.

Žodžių reikšmės:

I. Artojaus pėdsakas, pavargusio žmogaus veiksmas, veiksmažodžio csamasis laikas 3 asmuo, mūsų krašto augalas.

II. Maloniausias vaiko žodis, veiksmažodžio esamasis laikas 3 asmuo, gudrus žvėriukas, moteriškos giminės įvardis.

III. Veiksmažodžio esamasis laikas 3 asmuo, be to veiksmažodžio žmogus būtų nelaimingas, namų galva, panašus žodis šauksmininke, įvardis.

P. K. 3 t.

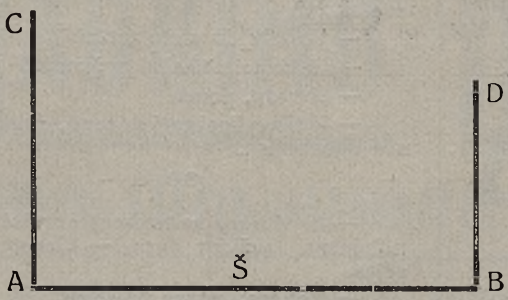
2. Uždavinys.

Ant kapo mirusio gilioje senovėje garsaus graikų matematiko Diofanto buvo toks parašas:

Praeivi! Po šituo akmeniu ilsisi Diofanto mirusio žiloje senatvėje kūnas. Per $^1/_6$ dalį savo ilgojo gyvenimo buvo vaikas, $^1/_{12}$ jaunikaitis. Per $^1/_7$ savo gyvenimo sekančią dalį buvo nevedęs. Jam vedus po 5 metų susilaukė sūnaus, kuris gyveno du kart trumpiau, negu tėvas. Sūnui mirus, po 4 metų užmigo amžinu miegu Diofantas, artimų apraudotas. Pasakyk, jei moki skaičiuoti, kiek metų turėdamas mirė?

Stasys 2 t.

3. Uždavinys.



Du bokštai AC ir BD vienas 40 metrų aukščio, antras — 30 metrų pastatyti vienoj ir kitoj šaltinio pusėje. Nuotolis tarp bokštų — 50 metrų.

Iš abiejų bokštų viršūnių tuo pačiu laiku ir vienodu greitumu nusileidžia į šaltinį du paukščiai.

Koks yra nuotolis tarp šaltinio ir abiejų bokštų, jeigu paukščiai pasiekia vandenį tuo pačiu laiku?

Kampininkas 2 t.

4. Uždavinys.

Liūtas, vilkas ir šuo, pagavę aviną, ėmė jį draskyti ir ėsti. Vienas liūtas suėstų jį per valandą, vilkas — per keturias valandas, o šuo — per šešias valandas.

Po kurio laiko avinas bus suėstas?

5. Uždavinys.

Senos panos kambarys.

Kambaryje yra keturi kampai. Kiekvienam kampe sėdi katinas. Prieš kiekvieną katiną sėdi trys katinai. Ant kiekvieno katino uodegos sėdi vienas katinas.

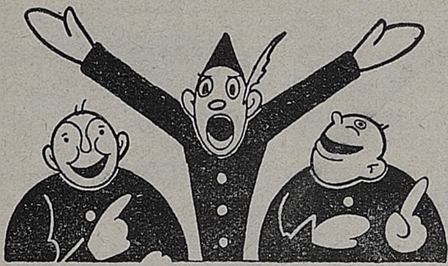
Kiek katinų yra kambaryje?

N. B. Savininkei buvo jų permaža.

DĖMESIO!

Baigiam konkursą. Sprendėjams bus paskirtos įdomios dovanos.

Galvosukių sprendimus prašome siųsti tiktai ligi š. m. lapkričio mėn. 15 dienos.



Ko čia juoktis?

— Pasakyk, Petreli, kada tavo motina laimingiausia?

— Pirmo, ponas mokytojau, kada tėvelis gauna algą ir atneša pinigų!

⊚⊚

— Panele Rože, ar galiu tikėtis, kad išmoksi mane mylėti?

— Deja, tamstai to žadėti negaliu!

— Taip ir aš maniau, kad esi jau per sena ir todėl nepajėgsi išmokti!

⊚⊚

— Tamsta įsilaužei Piniginio kambarin ir dar dieną. Ar gali pasiaiškinti, kodėl taip darei? — klausia teisėjas kaltininką.

— Ponas teisėjau, kitaip negalėjau pasielgti, nes ponas Piniginis visą naktį būna namie.

⊚⊚

— Žinai, Maryte, vyras, už kurio aš ištekėsiu, turi būti didvyris.

— Be reikalo, Onyte, juk dar taip baisiai neatrodai.

⊚⊚

Panelė vakare meldžiasi:

— Viešpatie, netrokštu sau nieko, tik vieno prašau Tave, duok mano mamytei kuo greičiausiai žentą...

⊚⊚

Atvykęs po atostogų studentas ieško kambario. Ateina pas senutę, kuri turi išnuomoti du kambariu, ir klausia kainos.

— Šis kambarys kaštuoja 30 auks., o anas 35 auksinus.

— Koks gi tarp jų skirtumas?—klausia studentas.

— Tas antrasis kambarys—su visais patogumais, yra netgi pelėms gaudyti slastai ir blakėms mušti lazdutė!

⊚⊚

— Pasakyk, šeimininke, kiek jūsų karvė turi metų, klausia atvykęs sodžiun miestietis?

— Vos tik du metu teturi.

— Iš ko taip tiksliai pažįstate?

— Iš ragų, pone!

— Iš tikro jinai turi du ragu,—numyke sau miestietis...

⊚⊚

— Ar iš tikro kaltinamąjį nutvėrė policininkas, laužiant duris, — klausia teisėjas.

— Netiesa, ponas teisėjau, aš jau ėjau iš krautuvės, kai atėjo policininkas.

⊚⊚

— Sakyk, tamsta, į ką panaši yra medicina?

— Į bulvių lauką: visi jos vaisiai guli žemėse.

⊚⊚

— Išsivaizdink, Tamsta, — kalba jauna moteriškė savo draugei, — mano vyras, gulėdamas lovoj iki 3 val., skaito laikraščius.

— Baisus daiktas! Ir dar yra tokių, kurie drįsta tvirtinti, kad spauda suartina žmones.

⊚⊚

— Tamsta elgetauni ir sakaisi esąs neregis, o kodėl tamsta skaitai laikraščius?

— Aš laikraščių neskaitau, aš tik paveikslėlių žiūriu.

⊚⊚

Mokytojas aiškino mokiniams apie gailestingumą. Išdėstęs pamoką klausia mokinį:

— Pasakyk man, jei aš eidamas keliu sutikęs nuvargusį asilą, šeimininko plakomą, neleisiu jo plakti, kokie manyje kils jausmai tam asilui?

— Broliška meilė, ponas mokytojau,— paaiškino mokinys

⊚⊚

Pilietis, atėjęs į draudimo įstaigą, klausia:

— Kiek gaučiau, ponas direktoriau, jei ryt sudegtų mano namai?

— Penkerius metus kalėjimo ir protokolą, — atsakė direktorius.

⊚⊚

Redaktorius ir leidėjas Antanas Juknevičius. „RUCH" spaustuvė Vilniuje.